Ժ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5382 10/23 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1903 ՈՒՐԲԱԹ 2 ՇԱՊԱՆ 1521 Ժ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5382

درعليه‌ده غلطه‌ده « آره‌ولك » غزته‌سى اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՌԱՋԱՐԿԻ ՄԸ ՀԱՄԱՐ ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ

Ալ վերջապէս անցաւ այն շրջանը՝ ուր գաւառացի գրեթէ ամէն թղթակից, տեղւոյն վարժարաններու ամավերջի քննութիւնները նկարագրող շողշողուն յօդուած մը փութացնէր իր պատկանած թերթին, իբր արժէութիւն ունեցող խնդիր մը։ Եթէ աչք մը պտտցնենք այդ ճառլաբան գրութիւններուն վրայ՝ սամիամիտ համոզումը պիտի գոյացնենք անվրէպ՝ թէ արդարեւ գաւառական ազգ. վարժարանները իրենց լաւ ըմբռնուած դերին մէջն են, թէ հոն պաշտօնավարող ուսուցիչները, ամէնքն ալ փարձ բանիբուն անձնաւորութիւններ են՝ գիտակից իրենց կոչումին եւ թէ վերջապէս՝ կրթական գործը լաւ կ'ընթանայ գաւառներու մէջ։ Անկե՛ղծ ըլլանք. աս չէ՛ միամտուկ մտածումը այն ամէն ընթերցողներուն որոնք հալած իւղի պէս կուլ կուտան ամէն գրըւած, մասնաւորաբար այդ ռէքլամները։

Իսկ մենք, որ ջերմ նախանձախնդիր ենք տոհմային կրթութեան բարգաւաճման, կը ցաւինք յայտարարելու թէ քիչ բացառութեամբ գաւառական գրեթէ բոլոր վարժարանները մէյ մէկ խամրոցներ են, անծրագիր հաստատութիւններ, ապարդիւն վայրեր։ Ամէն հետեւանքի պէս սակայն աս ալ ունի իր պատճառը որ է—դժբախտաբար—ձեռնհաս եւ հմուտ ուսուցիչներու ցաւալի չգոյութիւնը։ Բանաձեւ մը՝ զոր կը յայտարարենք առանց քաշուելու՝ իբր անհերքելի ճշմարտութիւն։

Ու երբ այդպէս կը տրամաբանեմ ինքնիրենս, այնպէս կը կարծեմ թէ մատս ճիշդ կրթական վէրքին վրայ դրած եմ ու այդ վէրքն է որ պէտք է դարմանուի։ Գաւառացի մանկտւոյն առողջ դաստիարակութիւն մը, դրական կրթութիւն մը տալու միջոցին վրայ պէտք է որ խորհուի։ Ալ հերիք որչափ հիւանդկախ, անջիղ ուսումով մը ջամբուեցաւ. անոր ֆիզիքական հուժկու կազմին հետ՝ մտաւորական զօրեղ վիճակ մը պէտք է։ Եւ ինչ պէտք է՝ նորահաս սերունդ մը փոփոխուած կրթական [illegible] մը հասցնելու համար.— ապահովաբար հմուտ, բանիբուն ուսուցիչներ, մեթոտիկ, մանկավարժ դաստիարակներ հասցնել պէտք է։ Եւ այդ կ'ըլլայ միայն եւ միմիայն՝ վարժապետանոց մը հաստատելով, եւ կամ նըպատակայարմար կրթական հաստատութիւն մը իբր վարժապետանոց ծառայեցնելով։

Մեր մամուլը բաւական ժամանակէ հետէ այդ հարցը մէջտեղ գլորած է, [illegible] անոր անվիճելի պէտքը, առանց սակայն դրական քայլ մը կարենալ առնելու դէպի գործադրութիւն, եւ կամ շատ շատ անիրականալի միջոցներ կ'առաջարկէ. օրինակի համար կը յիշեմ կարդացած ըլլալս թէ մեծհարուստ մը այս բաղձացուած գործն ի կատար ածելու համար թող կտակ մը ընէ. յայտնի բան է այդ գաղափարին անընդունելիութիւնը, զի, նախ որ մեր մէջ չկայ մէկը որ այդ բանը ընէ, երկրորդ՝ եթէ ընէ իսկ, այդ վարժապետանոցը այլ եւս անհատական գոյն մը պիտի առնէ, ինչ որ [illegible] մեր ուզածն է։

Այդ հաստատութեան բազմաթիւ ջերմ փափաքողներէն ըլլալով՝ խոնարհաբար կուգամ ներկայիս միջոց մը առաջարկել, յանձնելով զայն Սրբազան Պատրիարքին, Կեդր. Ուսումն. Խորհուրդին եւ ամէն անոնց խորին ուշադրութեանը՝ որոնք կը հետաքրքրուին այս կենսական խնդրովը։

Կեդր. Ուսումնական Խորհուրդը, իր Սրբազան Նախագահին իմաստուն մէկ հրահանգովը, գովելի ձեռներէցութիւնը ունեցաւ պատրաստելու Թուրքիոյ ընդհանուր գաւառներու վարժարաններուն վիճակացոյցը՝ ուր նշանակուած են նաեւ անոնց ամսական ծախքերը։ Այդ վիճակացոյցէն կը տեղեկանանք, որ այսօր գաւառներու մէջ կրթական գործին համար—լոկ ազգային-թաղային վարժարաններուն մէջ— կը ծախսուի 40,000 ոսկիի հսկայ գումար մը։ Արդ՝ Կեդր. Վարչութիւնը, իբր գերագոյն հեղինակութիւն, մասնաւոր սակացոյցով մը—օրինակի համար % 2,5—հարկեցուցիչ նուէր մը հաստատէ, զոր ամէն գաւառական վարժարաններ կրնան վճարել՝ առանց զգալի պակաս մը թողելու իրենց տարեկան պիւտճէին վրայ։

% 2½ առնելով ազգ. վարժարաններէն՝ կ'ունենանք 1000 ոսկիի կլորիկ գումար մը, որ կը յուսամ թէ պիտի կրնայ ի գլուխ հանել մեր առաջադրութիւնը։ Հիմա՝ նկատելով որ խիստ դժուար պիտի ըլլայ առանձին հաստատութիւն մը հիմնել վարժապետանոց անունով, նկատելով որ շատ ծախքի ու ջանքի պէտք պիտի ըլլայ այդ բանին համար, եւ քանի որ մեր նպատակն է ուսուցիչ հասցնել, կարելի է այդ դրամով աշակերտներ կըրթել տալ գաւառ. բարձրագոյն վարժարանի մը մէջ, օրինակի համար Սանասարեան վարժարանին մէջ։ Գաւառական վարժարաններէ ամէն տարի առնալիք նուէր — տուրքերովը կարելի է տարուէ տարի յաջորդաբար հասցնել ուսուցիչներ որ տըրամադրելի պիտի ըլլան երթալու ուր որ հարկ տեսնէ Կեդր. Վարչութիւնը։ Այս պէսով՝ թէ՛ նոյն վարժարանին արդէն բարձր մակարդակը աւելի բարձր մակարդակի մը պիտի հասնի, եւ թէ ազգը այս տուրքով, իր ուղղակի հսկողութեան տակ կրնայ առնել զայն, եւ աւելի համարձակ ու իրաւամբ կրնայ ուղղել անոր թերի կողմերը՝ եթէ ունենայ։

Նաեւ, Սանասարեան վարժարանը կրնայ այնուհետեւ իր ժամանակէ մը ի վեր ուրուագծած, բայց դեռ չգործադրած ծրագիրը իրագործել՝ կրճատելով վարի դասարանները առանց անպատեհութեան եւ Գ. դասընթացքով լսարան մը հաստատելով Նախակրթական դասընթացքէն յետոյ։

Ահա, ըստ իս դրական գաղափար մը, զոր հրապարակ հանելու կը համարձակիմ, չկասուած, չեծծուած, ու զայն կը յանձնեմ ուշադրութեանը անոնց, որոնց անկ է, յուսալով որ աս յառաջիկային յղկըւած, դիւրաւ գործադրելի ու լաւագոյն ձեւի մը տակ պիտի ներկայացուի մեզի։

Բաղէշ ԳԵՂԱՄ ՊԱՍՄԱՃԵԱՆ

ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

ՕՐԻՈՐԴԻՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ

Դ.

Սիրեցեա՛լդ իմ Հեղինէ,

Այս անգամուան նամակիս նիւթ մը կը փնտռէի, երբ յանկարծ միտքս եկաւ փոքրիկ միջադէպ մը, որ պատահած էր ինծի՝ ձեր քաղաքին մէջ իսկ։

Անգամ մը կը գտնուէի ընտանիքի մը մէջ, որուն երկու կազմակերպիչ սիւները, բառին կատարեալ իմաստովը, ճըշմարիտ ամուսիններ, կրթութեան ու բարոյականի ազնիւ տիպարներ, շրջապատուած էին սիրառուն եւ կրթեալ զաւակներով։ Այդ ընտանիքին մայրը, բացարձակապէս իր տունին հոգին ու զարդը, անոր ներքին կազմակերպութեան գործադիր էակը, բարոյական ու ֆիզիքական կրթութեան ճշմարիտ ազդակը, գիտակցութեամբ նուիրուած էր իր պաշտօնին։ Անոր ձեռքն էր ընտանիքին ներքին բարեկարգութեան հոգը, իրեններուն բարօրութիւնը, հանգիստն ու երջանկութիւնը, զաւակներու դաստիարակութիւնը, վերջապէս ինքն էր այդ ընտանեկան որբանին ճշմարիտ ամուսինն ու մայրը։ Անոր զաւակները, փոքրիկ հասակնուն մէջ իսկ, իրենց հայրիկին ու մայրիկին, մանաւանդ այս վերջինին բարի օրինակէն ազդուած, իրենց մտքին մէջ ուսման ու կրթութեան ճաշակ մը ամբարած էին։

Փոքրիկ աղջիկ մը ունէր նէ, գրեթէ վեց տարեկան, որ սկսած էր արդէն ոչ միայն մայրենի լեզուն անսխալ, յստակ առոգանութեամբ կարդալ եւ գրել իսկ, այլեւ ֆրանսերէն խօսակցութիւն մը հասկնալ եւ նոյն իսկ Ֆրանսացի մը [illegible] փոքրիկ գոմբլիմաններ ընել, զորս ուսած էր իր ծնողաց հիւրերուն հետ ունեցած խօսակցութիւնները միտք պահելով միայն։ Երբ կը զարմանայի այդ փոքրիկին վրայ, եւ կ'երեւակայէի թէ ինչ մեծ դժուարութիւններ կրած էր արդեօք անոր մայրը՝ այդ աստիճանին հասցնելու համար, տիկինը պատասխանեց թէ կարծածիս չափ նեղուած չէր բնաւ։

—Երկու տարեկան հազիւ կար, ըսաւ նէ, երբ ցոյց տուաւ իր ուշիմութեան առաջին նշանը։ Որովհետեւ սեղմ կը տեսնէր լրագիր եւ կամ գիրք մը թղթատելս, ինքն ալ այդ փոքրիկ հասակին մէջ փափաքն ունեցած էր այդ կարողութիւնը ունենալու։ Անգամ մը, ընտանեկան կարեւոր գործ մը կատարելու համար, ձեռքիս լրագիրը բազմոցին վրայ ձգեցի եւ սենեակէն դուրս ելայ. երբ վերադարձայ, տեսայ որ լրագիրը ձեռքն առած ի գործ կը դնէր այն ամէն ձեւերը որոնք կարդացողի մը վրայ կրնան նշմարուիլ։

Ապա պատմեց ինծի թէ՝ ինչպէս այդ փոքրիկ սրամիտը հազարումէկ աղաչանքներով խնդրած էր իր մօրմէն կարդալու գաղտնիքը սորվիլ, եւ կրցած էր քիչ ժամանակի մէջ «Այբբենարան»ը լրացնելով մօրը թերթերուն մէջ որոշել այբուբենին զանազան ձեւերը։

Յիշեցի այն առածի մը չափ ճշմարիտ խօսքը թէ «կրթեալ մանուկներ ունենալու համար՝ կրթեալ մայրեր հասցնել պէտք է»։ Ուստի հիմակ ալ յիշելով այդ կէտը, ուզեցի այս օրուան նամակիս նիւթ ընել զայն։

* * *

Իրաւ է թէ անցած են այն ժամանակները, երբ ժողովուրդը ուսման եւ գիտութեան մասին իր ունեցած թերի գաղափարներովը բոլորովին վնասակար կը գտնէր զանոնք իր ընկերական կազմակերպութեան բարւոք պահպանումին համար։ «Կիները ի՞նչ պէտք ունին ուսում սորվելու» ըսողներ չկան թէպէտ, եւ նոյն իսկ իգական սեռին ստուար թիւին մէջ՝ «մենք կին ենք, ուսում եւ գիտութիւն ի՞նչ պիտի ընենք» բառերը զգալի կերպով պակսած են թէեւ, սակայն պէտք է խոստովանիլ թէ տակաւին կրթութեան բարեացակամ գաղափարները ամուլ մնացած են մեր մէջ։

Մեր աղջիկները վարժարան յաճախելով կը սորվին ուսման եւ գիտութեան տարրական ծանօթութիւնները, սակայն անոնց կիրառութեան բոլորովին անգիտակ, կեանքի ասպարէզին մէջ ո՛չ միայն չեն օգտուիր անոնցմէ այլ եւ կը մոռնան իսկ։ Շատ անգամներ օտար կրթարաններու մթնոլորտին մէջ, բոլորովին կը կորսնցնեն տոհմային դաստիարակութեան մը յատկանիշները։ Եւ երբեմն գիշերօթիկ վարժարաններու մէջ, ֆիզիքական ու բարոյական նկարագրի ցաւալի կորուստէ մը ետք, քաղաքակրթութեան սեթեւեթեալ քօղով մը դուրս կու գան։ Իսկ ազգ. վարժարաններու մէջ կատարեալ վերացական էակներ կը պատրաստուին։ Իրենց ստացած գիտական քանի մը ծանօթութիւններովը, նախակրթարաններէն դեռ նոր ելած, կը սկսին անհասանելի հովեր առնել։ Մարդը կապիկէն առաջ գալ մը լսած են իրենց վարժապետէն—որ նոյն իսկ այդ տեսակ խընդիրներու վրայ գաղափար յայտնելու համար տարիներով գրքեր կարդալու, ուսումնասիրութիւններ ընելու կը կարօտի— եւ իրենք ալ իրենց կարգին կը ջանան իրենց նման պարզամիտներուն կլլեցնել։

Այսպէս խօսելով՝ «աղջիկները [illegible] պիտի ըլլան որ այդ գիտութիւնները կը սորվեցնեն կոր» ըսող պարզամիտներուն դատը չենք ուզեր պաշտպանել անշուշտ։ Ընդհակառակը՝ նկատի ունենալով աղջկան ապագայ կեանքը, կը փափաքինք որ ուսման եւ գիտութեան ամէն ճիւղերուն վրայ ալ կոկիկ ծանօթութիւններ ունենայ եւ բովանդակապէս պատրաստըւի այն [illegible] պաշտօնին, որ իր կոչումը ու փառքը կը կազմէ ապահովապէս։

Սակայն իրենց այդ պաշտօնն ալ փոքր բան մը չէ։ Բնազդական հակումով մը եւ կամ երկիւղի եւ ակնածութեան զգացման ազդեցութեամբ՝ այդ պաշտօնին պահանջած կատարելութիւնները չէ կարելի հաւասարակշռել։ Յայտնի է թէ ո՛րքան դժուար բան է մանուկներու դաստիարակութիւնը. եւ ակներեւ է թէ ո՛րքան ծանր է մանկապարտիզպանուհիի մը պաշտօնը։ Երեւելի հեղինակուհի մը ըսած է. «Մանուկները կարենալ կրթելու համար, մանկապարտիզպանուհի մը՝ Սողոմոնի խրատիչ ոգին, Յովսէփի քաղցր գորովն ու Յոբի համբերութիւնն ունենալու է։» Եթէ ո՛րքան ծանր եւ բազմակողմանի յատկութիւններ կը փնտռուին դաստիարակուհիի մը վրայ, որ հազիւ օրական քանի մը ժամ եւ այն ալ սահմանափակ տարիներու մէջ պիտի կրնայ կրթիչի պաշտօնը վարել, հապա ո՛րքան դժուար եւ քանի՛ բազմակողմանի յատկութիւններով օժտուած ըլլալու է մայր մը, որ իր զաւակները կաթէն կտրելէն անմիջապէս ետք, տարիներով, առաւօտէն մինչեւ երեկոյ իր իսկ անձին օրինակով եւ հրահանգներով դաստիարակելու պաշտօնն ունի։

Հա՛րկ է ամէն ժամանակ կրկնել թէ զաւակներու կրթութիւնը հօրմէն աւելի մօրը միջոցով է որ կը կատարուի։ Դեռ վերջերս էր, Արեւելքի մօտաւորագոյն թիւերէն մէկուն մէջ կարդացի վայրագ դաստիարակը խորագրով յօդուած մը, ուր ամէնէն ցաւալի եւ սոսկալի պարագաները հօր մը եւ մանաւանդ մօր մը տգիտութեան կամ թերեւս աւելի ճիշդը իրենց պաշտօնին գիտակցութիւնը չունենալուն արդիւնք ըլլալը կ'ապացուցուէին։ «Պ. Բօյ, կը գրէ այդ դէպքին պատմիչը, այնքան զբաղած էր իր գործերովը որ ժամանակ չունէր իր զաւակներուն կրթութիւնը ստանձնելու, հետեւաբար այդ գործը մեծ մասամբ իր կընոջը յանձնած էր։ Բոլոր վկաները կ'ըսեն թէ Տիկին Բօյ շատ կը սիրէր զաւակները, սակայն շատերուն պէս պէտք եղած ծանօթութիւնը չունէր իր զաւակներուն դաստիարակ մը գտնելու խնդըրոյն համար։»

Բացարձակօրէն կ'երեւի թէ այն քստմնելի դէպքը, որ պատահած է Տէր եւ Տիկին Բօյի, այս վերջինին՝ իր ճըշմարիտ նպատակին անպատրաստ գտնուելուն արդիւնքն է։ Ճշմարիտ կրթիչ մայրը չէ կրցած ըլլալ Տիկին Բօյ։ Հետեւապէս այս դէպքով անգամ մը եւս կ'ապացուցուի, ինչ որ ըսած եմ արդէն նախորդ նամակներովս, թէ՝ կատարեալ մայր մը պէտք է նաեւ իր զաւակներուն լուրջ դաստիարակն ըլլայ, եւ օրիորդ մը իր ստացած ուսման եւ գիտութեան բոլոր ծանօթութիւնները իրեն համար չէ՛ն, նուիրական, է՛ն գերագոյն պարտաւորութեան կատարմանը ծառայեցնէ։

Ցաւալի է անշուշտ որ ամէն ժամանակ գտնուած են այնպիսի մայրեր, որոնք չեն կրցած ըմբռնել իրենց կեանքի մեծ նպատակը եւ հեռու՝ իրենց պարտականութիւններուն գիտակցութիւնն ունենալէ, կ'արտադրեն միայն աւազելի նկարագրով նոր սերունդ մը որ ոչ թէ մարդկային ընկերութեան շինիչ, այլ կազմալուծիչ տարրը կը ներկայացնէ բացարձակապէս։

Օրինակնե՞ր կ'ուզէք։ Աչքերնիդ գոցեցէք եւ բացեցէ՛ք, ո՛րքան բազմաթիւ են անոնք։ Կը յիշէ՞ք, օրիո՛րդ, այն կնոջ դէպքը որ նոյն իսկ ձեր քաղաքին մէջ խօսակցութեանց առարկայ դարձաւ բաւական։ Ինչպէս գիտէք, ագիտութեան, ապիկարութեան տիպար մըն էր այդ կինը։ Ամուսնութիւնը իրեն համար բնազդային զգացում մը գոհացնելու միջոց մըն էր միայն։ Հեռու էր նէ ճշմարիտ ամուսին եւ մայր ըլլալէ։ Մէկ հատիկ զաւակ մը ունէր։ Այդ տղան, իր մօրը ամէնօրեայ տաղտկալի կեանքին ականատես, աննկարագիր եւ անոպայ կը մեծնար, կարծես մօրը պատուհասն ըլլալու համար միայն։ Լատին [illegible] աղջիկ մը գտած էր իրեն ընկեր եւ իր աղջիկ զաւակն ալ լատին ծէսով մկրտած։

Մայր ու որդի, սակայն, իրենց ամենօրեայ կռիւներով ու պոռչտուքներով տաղտկալի դարձած էին նոյնիսկ իրենց դրացիներուն։ Տղան, իր սափրիչի խանութը գոցած գրեթէ, խաղամոլութեան ալ կատարեալ տիպար մը՝ իր բոլոր ունեցածները փճացնելէն ետք՝ իր բարեկամները խաբելու միջոցները կը մտածէր օրն ի բուն։ Վերջապէս չկրնալով իր ծննդավայրին մէջ բարոյապէս ու նիւթապէս ապրիլ, իր կնոջ հետ գիշերանց փախուստ տուած էր դէպ ի Աղեքսանդրիա, սոսկալի վիճակի մէջ թողլով իր մայրը։ Երբ անգամ մը պաշտօնիս բերմամբ անոնց դրացիներէն մէկուն տունը կը գտնուէի, բոլոր դրացուհիները մէկ բերան վա՜յ կը կարդային այդպիսի տըղու մը վրայ, որ այդպէս երեսի վրայ թողած էր իր մայրը, իր պատկանած հասարակութեան վրայ նոր բեռ մը աւելցնելով։ Սակայն երբ ուզեցի այդ կընոջ նկարագիրը իմանալ, պատմեցին ինծի այն ամէնը որուն համառօտութիւնն ըրի քիչ մը վերը, եւ ապա դիտողութիւններուս վրայ խոստովանեցան թէ արդարեւ այդ կինը արժանի էր այդ պատիժին, որովհետեւ՝ ինքն իսկ իր ապիկար բնաւորութեամբը պատրաստած էր զայն իրեն համար։

Այսօր բժշկութիւնն ալ կ'ապացուցանէ թէ ծնողաց ֆիզիքականին հետ մէկտեղ մտաւորական կարողութիւններուն ալ ժառանգորդ մըն է նորածին մանուկը, այնպէս որ եթէ յիմար, տգէտ եւ ապիկար հօրմէն ու մօրմէն յիմար, գձուձ աղջիկ ու մանչ կը ծնի, իմաստուն, ուշիմ ծնողքէն ալ նոյն բարեմասնութիւններով օժտուած մանուկներ կը ծնին ապահովապէս։ Ասկէց զատ՝ յայտնի է թէ մօր մը կրթութիւնը եւ դաստիարակութիւնը ի՛նչ մեծ ազդեցութիւն կրնայ գործել մանուկներու նկարագրին վրայ։

Եւ ապագայ մայրը ո՛չ միայն իր ֆիզիքականին բարւոք պահպանումին համար պատասխանատու է իր ապագայ սերունդին, այլեւ իր մտաւորական կարողութիւններուն կատարելագործութեանը համար, եւ ասիկա ապագայ երջանիկ կեանքի մը քաղցրութիւնները վայելելու իրաւունքն ունենալու համար անտարակոյս։

Հետեւապէս՝ աւելորդ պիտի ըլլայ կարծեմ կրկնելը թէ՝ եթէ ուսում եւ գիտութիւն պէտք մըն է տղաքներու համար, օրիորդներուն համար կարեւոր է եւ անհրաժեշտ։

Իզմիր Գ. Տ. Մ.

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆԸ ՍԱՄՍՈՆԻ ՄԷՋ

Պատահմամբ ձեռքս անցաւ Արեւելքի 5168 թիւը՝ որուն մէջ Շահնիկ ստորագրութեամբ մէկը՝ Չարշամպայէն՝ պչրասիրութեան ախտէն բռնուած կը ներկայացնէ Սամսոնցի հայ կիներն ու աղջիկները։

Անցած օր նոյն թերթը ուշադրութեանը յանձնեցի բարեկամուհիներէս մէկուն, որ հակառակ բարեկիրթ աղջիկ մը ըլլալուն՝ չկրցաւ զսպել իր արդար զայրոյթն, ու արհամարհոտ թօթուուքով մը վերջացնելով անոր ընթերցումը, ըսաւ հեգնոտ ժպիտով մը. «Շահնիկի սրսկած Իրիսի աղտոտ ջուրերը չեն կըրնար մեր ջղանցքները աղտոտել։»

Ասկէ աւելի պերճախօս եւ արհամարհոտ բացատրութիւն մը չէր կրնար ըլլալ՝ աղջկան մը բերնին մէջ՝ ձաղկելու համար Շահնիկի գրածը, որով կը դպչէր Սամսոնի հայ գեղեցիկ սեռին արժանապատուութեան։

Շահնիկ Սամսոնի իգական սեռը կը նկատէ պչրասէր, շռայլ, կործանող, ու ասոնց ամէնքը սխալ համոզումներու վըրայ հիմնուած։

Անդարմանելի վէրք մը, ընտանեկան պառակտումներու, նիւթական ոչնչացումի միքրոպը կը նկատէ ան կարծեցեալ նորաձեւութիւն մը Սամսոնի մէջ, բարոյականի մօտալուտ վտանգը կ'ընդնշմարէ ու կ'արգահատի, խրատականներ կ'արձակէ. «Թօթափեցէք ձեր վրայէն, տիկիննե՛ր, նորաձեւութեան սէրը», իբր թէ այս տեղի կիներն ու աղջիկները օրը օրին հետեւած ըլլային նորաձեւութեան նրբութիւններուն։

Ո՛չ, Պ. Շահնիկ, սխալ տեսեր էք կամ տեսնել կեղծեր էք. մենք Սամսոնի մէջ ենք, այդպիսի բաներ տեսած չունինք։

Դուք այնչա՜փ նախապաշարուեր, այնչա՜փ վարժուեր էք Չարշամպայի սովորութիւններուն, կանացի տարազներուն որ այլուր երբ քիչ մը վայելուչ ու ճաշակաւոր զգեստներ տեսնէք՝ նորաձեւութիւն եւ պչրասիրութիւն կը կարծէք։

Անշուշտ չէք կրնար ուրանալ թէ ձեր հայրը ժամանակին փօրուր չէր հագներ, դուք սակայն եւրոպական տարազ կը կրէք ու մէկը չելլեր ձեր երեսին չըսեր թէ՝ «դուք պչրասէր էք, քար գայթակղութեան կ'ըլլաք։»

Այլ առակ լսեցէք։

Սամսոնի մէջ սպասուհի մը չվարձատրուիր եղեր, որովհետեւ սան էֆէնտին սնանկացած է, ի՞նչու համար. մի՛ զարմանաք, սպասուհի պահած ըլլալուն համար. . . ըստ Պ. Շահնիկի։

«Վտանգը մօտալուտ է, կը պոռայ ան, ձգեցէք ձեր սպասուհիները։»

Խե՜ղճ սպասուհիներ, թերեւս մինչեւ այսօր չէին գիտեր թէ՝ իրենք մեծ բեռ մըն են տառապող մարդկութեան վրայ։

Սակայն Շահնիկ կ'անգիտանայ թէ՝ Սամսոնի սպասուհիներուն մէկ քառորդը Իրիսի ափերը կը հայթայթեն. երբ անոնք ճամբուին, ինք պիտի ապրեցնէ զանոնք։

Պչրասիրութի՞ւն է տան մէջ սպասուհի պահելը։

Քանի՛ տասնեակ որբ ու աղքատ աղջիկներ՝—մեծ մասամբ Ունիէցի եւ Չարշամպացի—պատուաւոր կերպով կ'աշխատին տուներու մէջ ու երբ բախտերնին կ'ելլէ, կ'ամուսնանան առօք փառօք։

Այս տեսակ հարսնիքներ մէկ հատ չէ որ տեսեր ենք Սամսոնի մէջ։

Սամսոնի հարուստ կինը,—հարկ չկա՛յ փակագծի մէջ ըսել թէ միջակ ու աղքատ ընտանիքներ վախ չունին սնանկանալէ, որովհետեւ սպասուհի չունին,— երբ սպասուհի կը պահէ՝ ամօթ չի համարիր նաեւ առտնին աշխատութիւնները կատարել։

Սամսոնցի աղջիկը դաշնակ ածել գիտէ, սակայն գիտէ նաեւ թէ սալոններու համար ստեղծուած չէ ու գիտէ օգնել մօրը՝ խոհանոցի աշխատութիւններուն մէջ։

Գալով զգեստի խնդրին, մի՛ նեղանաք, բարեկամս, երբ ըսեմ թէ դուք Չարշամպայի կարմիր կանանչութիւններուն մէջէն՝ զորս հագնողները մեղադրելի չեն անշուշտ՝ տարին մէկ անգամ կ'ելլէք, ու երբ Սամսոն գալով հոն տարբեր տարազներ կը տեսնէք, չտեսի հիացկոտ տպաւորութեան տակ բանդագուշանքներ կ'ունենաք։

Կալանդօրիի համար չեմ գրեր եւ ո՛չ ալ պաշտպանելու համար քոյրս կամ նշանածս, որովհետեւ զանոնք ունենալու երջանկութիւնը շատոնց կորսնցուցի։ Պառաւ մայր մը ունիմ միայն, որ ձեր հասկըցած կերպով բացատրեց նորաձեւութիւն եւ պչրասիրութիւն բառերը։

Դուք ո՞ր թուականին կ'ապրիք։

Սամսոն Ա. ՀՈԼԱՍԱՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (45)

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՍԷՐ

Դ.

Տիկին Մաթիւսն կը մեռնէր այն պահուն երբ կոմսին ու կոմսուհիին հրաւիրեալները, թատերական յաղթական ներկայացումէն յետոյ, կը մեկնէին շողշողուն լոյսերու մէջ թաղուած բնակարանէն։ Մինչ կոմսուհին, նախանձէն այլայլած, իր սենեակին մէջ կը փակուէր արտասուելու համար, Օր. Անտրիման յուսահատ՝ իր ողբացեալ սիրելի հօրաքրոջ [illegible] վերեւ կ'աղօթէր։

Ե

Ժամը մէկուկէսն էր, երբ կոմսուհին կառքէն վար իջաւ Լիւսիի տան վանդակապատին առջեւ։ Փոքր դուռը բաց գտաւ եւ մուտքի սալայատակը՝ դատարկ։ Պարտիզպանը սովորականին պէս չէր աշխատեր պարտէզին մէջ։ Առաջին յարկի պատուհանները բաց էին ամբողջովին, մինչ գետնայարկի վարագոյրները գոց էին։ Տխրութիւն մը կը տիրէր ամէն կողմ. պարտէզին նրբուղիին մէջտեղ մոռցուած էր ձեռնասայլ մը, ծաղիկներով լեցուն, ու պաստառներ կախուած էին զուգակին երկաթէ բազրիքին վըրայ։ Կարծես մեծ դժբաղդութիւն մը կը ծանրանար այդ տան իրերուն եւ էակներուն վրայ։ Ամէն ինչ խառնակութեան, անհոգութեան ու տխրութեան մէջ էր։

Տիկին տը Ֆոնթընէյ պարտէզ մտաւ, եւ ամէն ինչ ուշադրութեամբ դիտելէ յետոյ իր շուրջը, փոքր նրբուղիէ մը յառաջացաւ, որ խոհանոցին կողմը առաջնորդեց զինքը. կոմսուհին դիտմամբ կ'ուղղուէր դէպ ի տան այդ մասը, որպէս զի այնպիսի կողմէ մը մտնէր, ուր ծառաներուն նուազ խիստ հրաման տրուած ըլլայ։ Թեթեւաքայլ կը յառաջանար կոմսուհին, զգուշանալով ոտնձայն հանելէ աւազին վրայ, շատ յուզուած, բայց անյաղթելի հաստատակամութեամբ արբեցած։ Որոշած էր Լիւսին տեսնել. կ'ուզէր յանկարծակիի բերել զայն իր վիճակին մէջ, եւ ճարտարօրէն մղուած պայքարի մը շնորհիւ, իր բաղդին ընթացքը ճշդել։ Չէր գիտեր թէ ի՛նչպէս պիտի հասնէր մինչեւ իր հակառակորդուհիին մօտ, ի՛նչ պատրուակներ պիտի հնարէր, ի՛նչ խորամանկութիւններ պիտի բանեցնէր. բայց իր գիտցածը սա էր թէ այդ տունէն չպիտի մեկնէր՝ Լիւսին չտեսած ու անոր հետ չխօսած. եթէ հարկ ըլլար կաշառել ծառաները՝ այդ բանն ալ պիտի ընէր։

Իր ճարտար գնացքը ու դիպուածը յուսացածէն աւելի օգնեց իրեն։ Փոքր մարմանդի մը եզերքէն կը յառաջանար, փայտաշէն գեղջկական քէօշկի մը առջեւէն, ջնարակուած աղիւսներով ծածկուած. անոր տանիքէն բարակ կապոյտ ծուխ մը կ'ելլէր. այդ պահուն՝ Միքէլկան՝ հովուական գեղեցիկ շունը, մուտքին մէջ գորգի մը վրայ պառկած, տեղէն ելաւ մռլտալով։ Այն աղմկալի եւ ուրախ հաչիւնները, որով այդ շունը դիմաւորած էր երբ Արման առաջին անգամ եկած էր Նէօյիի տունը, հիմա փոխուած էին տըխուր մը խուլ մռլտուքի, որ ի վերջոյ սուր, ողբագին հեծեծանք մը եղաւ, լուսնի լոյսով ոռնացող շուներու լացին պէս։ Նոյն միջոցին, քէօշկին դուռը բացուեցաւ ուժգնակի եւ Լիւսի, համակ սեւազգեստ ու շատ տժգոյն, սեմին վրայ երեւցաւ։ Մանկամարդ աղջիկը պռստեց յօնքերը, անծանօթուհիի մը առջեւ գըտնելով ինքզինքը, շունը նորէն սկսած էր մռլտալ. Լիւսի ձեռքը անոր վրայ դրաւ, լռեցնելու համար զայն, եւ ուշադրութեամբ դիտելով տիկին տը Ֆոնթընէյը, նշմարեց անոր դէմքին ազնուութիւնը եւ վայելուչ դիրքը ու հագուստը։ Հասկցաւ թէ հայթայթիչ կնոջ մը կամ սովորական գլխու ցաւ կնոջ մը հետ գործ չունէր։ Սակայն փորձեց օձիքը ազատել անկէ, տուն ղրկելով զայն. ուստի ցոյց տուաւ այն նրբուղին որ դէպ ի տուն կ'առաջնորդէր, ըսելով.

—Տիկի՛ն, եթէ կ'ուզէք մէկուն հետ խօսիլ, հաճեցէք տուն դիմել...

Կոմսուհին ընդմիջեց Լիւսիի խօսքը եւ անոր մօտենալով պատասխանեց հանդարտ ձայնով.

—Եթէ Օրիորդ Անտրիմանն էք դուք, կը փափաքիմ ձեզի եւ ոչ թէ ուրիշի մը հետ խօսիլ։

—Տիկին շատ ցաւագին պահու մը կը ներկայանաք, ըսաւ Լիւսի տխուր ժպիտով մը, իր սուգի զգեստները ցոյց տալով։

—Կը տեսնեմ, պատասխանեց տիկին տը Ֆոնթընէյ աւելի քաղցր շեշտով մը. ճիշդ սուգի մէջ գտնուելնուդ համար է որ կու գամ... Այնպիսի մէկու մը կողմէ ղրկուած եմ որ մեծապէս կը շահագըրգռուի ձեզմով։

Այս բառերուն վրայ, որոնք ազնուական կնոջ ի գործ դրած միակ խորամանկութեան արդիւնքն էին, Լիւսիի դէմքը ոգեւորուեցաւ, տժգունութիւնը անհետացաւ, աչքերը շողացին եւ յեղակարծ բարեացակամութեամբ դիտելով անծանօթուհին, ըսաւ.

(Շարունակելի)

Արտաքին Լուրեր

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Իտալիոյ թագաւորը ու թագուհին Բարիզի մէջ.— Եկեղեցիի մէջ.— Վէնսէնի զօրահանդէսը.— Հացկերոյթ Էլիզէի մէջ.— Բաժակաճառեր.— Մեկնում.— Հեռագիրներու փոխանակութիւն.— Իտալիա ժամանումը։

Բարիզ, 18 Հոկտ.— Իտալիոյ թագաւորը ու թագուհին, այս առտու, պատարագի ներկայ գտնուեցան իտալական մատուռին մէջ, Թէյրն փողոց։ Իտալական դեսպան Թօրնիէլլի կոմսը մատուռին դուռնէն ընդունեց թագաւորը ու թագուհին։ Մօքոնէ Աբբան, եկեղեցական զգեստներով, դիմաւորեց նոցին վեհափառութիւնները, որոնց օրհնած ջուր ընծայեց եւ յետոյ խորանին առջեւ առաջնորդեց։ Պատարագը մատոյց Մօքոնէ աբբան, որուն կը սպասաւորէր Պոլոմի ապետը։ Թագուհին ամբողջ պատարագին ատեն ծնրադրեց։ Արքայական հիւրերուն հետեւորդներէն զատ մատուռին մէջ կային ոստիկանապետ Պ. Լէբին եւ ուրիշ պաշտօնեաներ։ Պատարագէն ետքը պատարագիչը համբուրեց թագաւորին ձեռքը։ Թագուհին ալ պատարագիչին ձեռքը համբուրեց։ Քիչ վերջը արքայական հիւրերը արտաքին գործոց պաշտօնատունը վերադարձան։ Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը շատ գոհ մնաց եկեղեցի երթալուն առթիւ կատարած պտոյտէն։

—Այս առտու օդը ցուրտ էր եւ երկինք ամպոտ։ Ժամը 9ին մօտ Պ. ու Տիկին Լուպէ գացին արտաքին գործոց պաշտօնատունը, ուր թագաւորին ու թագուհիին հետ կարճ տեսակցութենէ մը ետքը, զանոնք առաջնորդեցին զօրահանդէսը կատարուելիք տեղը։ Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը մուգ կապոյտ խոշոր վերարկու մը առած էր վրան։ Թագուհին քրէբ տը շինէ շքեղ շրջազգեստ մը կը կրէր՝ ժանեակներով զարդարուն ու ծաղկենկար։ Բանուած անդուած ու մուշտակապատ կրկնոց մըն ալ հագած էր։ Տիկին Լուպէ կը կրէր մուգ շագանակագոյն թաւիշէ շրջազգեստ մը՝ մուշտակներով զարդարուած։ Ճամբաներուն վրայ ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը հաւաքուած էր, հակառակ անձրեւին։ Զօրահանդէսին վայրը բեմեր շինուած էին որոնց առջեւ կեցած էին զօրահանդէսը կատարող զինուորները՝ չորս կարգի վրայ։ Թնդանօթ մը ծանոյց արքայական հիւրերուն ժամանումը։ Պատերազմական նախարար Անտրէ զօրավարը, Սէն–Մօրիս եւ Լաղոր պատուանշանը կուրծքին կախած, եւ Բարիզի զինուորական կառավարիչ Ֆօր–Պիկէ զօրավարը, բաւական տեղ յառաջանալով, դիմաւորեցին թագաւորը ու թագուհին։ Կառքերը կեցան զօրահանդէսը կատարուելիք տեղին մօտ։ Թագաւորը, թագուհին, նախագահը ու Տիկին Լուպէ կառքերէն իջան։ Անձրեւը կը շարունակէր ընդհատաբար։ Պ. Լուպէ նեղացած էր գէշ օդին համար եւ իր այդ զգացումը յայտնեց թագաւորին որ պատասխանեց.

«Բայց ոչ, Պ. Նախագահ, այս տեսակ օդեր շատ տեսած եմ եւ կը յուսամ ուրիշներ ալ տեսնել։ Սքանչացած եմ հոս գտնուելուս համար։» Արքայական հիւրերը եւ նախագահը ու Տիկին Լուպէ բեմերը առաջնորդուեցան։ Արքայական բեմը, որուն աջ կողմը կային խորհրդարանինը եւ ձախ կողմն ալ դեսպանական մարմնոյնը, շքեղապէս զարդարուած էր՝ կարմիր թաւիշէ եւ ոսկեզօծ ծայրերով օթոցներով։ Ճակատը կար Պատուոյ Լէգէոնի մեծադիր խաչ մը՝ զէնքերու եւ դրօշներու տրցակի մը մէջ։ Արքայական բեմը տանող ճամբան ալ զարդարուած էր տունկերով ու օթոցներով. մուտքին առջեւ երկու թնդանօթներ դրուած էին։ Արքայական բեմին մէջ ընդունուեցան Ծերակոյտին ու Երեսփ. Ժողովին ատենապետները, նախարարապետը ու նախարարները։ Քիչ վերջը զօրահանդէսը սկսելու հրամանը տրուեցաւ։ Թափօրը կազմուելով, թագուհին ու Պ. Լուպէ կառքով առջեւէն գացին։ Յետոյ թագաւորը՝ ձի հեծած եւ երկու կողմերէն պատերազմական նախարարը ու Բարիզի զինուորական կառավարիչը։ Զօրավարներուն եւ դրօշակներուն առջեւէն անցած ատեն թագաւորը կը բարեւէր եւ ուշադրութեամբ կը դիտէր զինուորներուն կեցուածքը։ Այդ անցքը, զինուորներու չորս կարգերուն առջեւէն, կէս ժամ տեւեց։ Յետոյ թագաւորը, թագուհին ու Պ. Լուպէ գացին բեմը։ Այդ միջոցին ժողովրդեան ստուար բազմութիւնը «կեցցէ՛» կը գոչէր։ Քիչ վերջը սկսաւ զօրքերուն մեծ անցքը։ Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը մինչեւ վերջը ոտքի վրայ կեցաւ. իսկ թագուհին ու Պ. Լուպէ դրօշները անցած պահուն միայն ոտքի կ'ելլէին։ Թագաւորը որ մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւէր, յաճախ դէպ ի թագուհին ծռելով իր գոհունակութիւնը կը յայտնէր։ Անցքը աւարտելէն ետքը՝ արքայական հիւրերը վերադարձան։ Զօրահանդէսին ատեն զուաւներու սպաները օրքիտի գեղեցիկ փունջ մը մատուցին թագուհիին։

—Վէնսէնի քաղաքապետը թագաւորին ու թագուհիին ներկայանալով ուղերձ մը կարդաց։

—Մինչեւ արտաքին գործոց պաշտօնատունը տանող բոլոր փողոցները դրօշներով եւ վերտառութիւններով զարդարուած էին։ Տուներու պատուհաններէն, պատշգամներէն եւ փողոցներէն անընդհատ «կեցցէ՛» կը գոչէին։ Կէսօրը անցած արքայական հիւրերը արտաքին գործոց պաշտօնատունը վերադարձան եւ քիչ վերջը գացին Էլիզէի պալատը. հոն սեղան մը տրուեցաւ որ վերջարանն էր Իտալիոյ թագաւորին ու թագուհիին ի պատիւ տրուած հանդէսներուն։ Թագաւորը իտալացի զօրավարի մեծ համազգեստը կը կրէր՝ սպիտակ փետուրէ զարդամանակ կրող սաղաւարտով մը. կուրծքին կախած էր Պատուոյ Լէգէոնի մեծ ժապաւէնը։ Պ. Լուպէ ալ կը կրէր Աւետման պատուանշանին մեծ ժապաւէնը։ Սեղանը հարիւր ութսուն հոգինոց էր։ Արքայական հիւրերուն հետեւորդներէն, նախարարներէն եւ քանի մը պաշտօնատարներէ զատ, միւս հրաւիրեալներն էին ցամաքային ու նաւային զինուորականները, նաեւ օտար դեսպանատանց նաւային ու զինուորական կցորդները։ Հացկերոյթի ատեն հանրապետական պահակներու նուագածուները մինչեւ վերջը նուագեցին։ Աղանդերին ատեն Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը սա բաժակաճառը արտասանեց.

«Պարոն Նախագահ,

«Թոյլ տուէք ձեզի յայտնելու զգացած մեծ գոհունակութիւնս, ձեզի պարտական եղած շնորհակալութիւններս՝ այն հաճոյքին համար զոր ինծի ընծայեցիք՝ սքանչանալու ֆրանսական բանակին այդքան կարեւոր մէկ մասին վրայ՝ այն փայլուն զօրահանդէսով որուն ներկայ գտնուեցայ։ Ինծի ներկայացուած գեղեցիկ զինուորներուն առջեւէն անցնելով, եւ անոնց ամբողջութեան անցքը դիտելով, միտքս վայրկեան մը իսկ չէր կրնար բաժնել այդ ազնիւ բանակէն, ուր երկրպագութիւնը, քաջութիւնը ու կարգապահութիւնը թանկագին ու անհերքելի աւանդութիւններ են. միտքս կը բարախէր յիշելով այն ժամանակները, ուր ֆրանսական զինուորները իրենց արիւնը կը թափէին իտալական զինուորներուն քով. ինքզինքս երջանիկ կը զգայի մտածելով որ զանոնք պատերազմի դաշտին վրայ միացնող պատճառները ալ եւս գոյութիւն չունին. նաեւ կը մաղթէի որ ասկէ վերջը այդ երկու զինուորական զօրութիւնները մի միայն ծառայեն խաղաղութիւնը պաշտպանելու։ Բարիզէն հեռանալու պահուս, Պարոն Նախագահ, նորէն կը յայտնեմ ամբողջ երախտագիտութեանս հաւաստիքը՝ թագուհիին եւ ինծի եղած ընդունելութիւններուն համար եւ բաժակս կը պարպեմ ձեր կենաց, ֆրանսական բանակին փառքին եւ Ֆրանսայի երջանկութեան համար։»

Նուագածուները Մարսէյեզը հնչեցուցին։ Յետոյ Լուպէ նախագահը հետեւեալ բաժակաճառը արտասանեց.

«Տէր,

«Այն լեզուն զոր մեր զինուորներուն տեսքը ներշնչեց Ձեր Վեհափառութեան, Ֆրանսայի սիրտին վրայ պիտի ազդէ։ Ֆրանսա, պարծենալով իր բանակին համար եւ համոզուած թէ անոր հովանիին տակ կրնայ շարունակել իր հաստատական ու բեղուն աշխատութիւնը, շնորհակալ պիտի ըլլայ Ձեր Վեհափառութեան փառաւոր եւ հաւաքական յիշատակներ երեւան հանած ըլլալուն համար։ Իտալացի ու ֆրանսացի զինուորներու կողմէ միեւնոյն նպատակին համար թափուած արիւնը անօգուտ պիտի չըլլայ խաղաղութեան եւ մեր երկու ազգերուն միջեւ միութեան համար։

«Տէր,

«Սրտանց շնորհակալ եմ ձեր այցելութեանը համար։ Յարգանօք շնորհակալութիւն կը յայտնեմ Վեհ. Թագուհիին Բարիզ բերած ըլլալուն համար իր շնորհին ու բարեսրտութեան ճառագայթումը։ Բաժակս կը պարպեմ իտալական գեղեցիկ ու քաջարի բանակին ու Իտալիոյ երջանկութեան համար։»

Նուագածուները հնչեցուցին Իտալիոյ ազգային երգը։ Քիչ վերջը հանդիսական թափօրը կազմուեցաւ դէպ ի Էնվալիտներու կայարանը։ Դարձեալ բոլոր ճամբաներուն երկու կողմը ժողովրդեան ահագին բազմութիւն մը «կեցցէ»ներով օդը կը թնդացնէր. զինուորներ բարեւի կեցած էին։ Կայարանը շքեղապէս զարդարուած էր։ Թափօրը հոն ժամանելուն, թագաւորը, թագուհին, Պ. ու Տիկին Լուպէ եւ հետեւորդները կառքերէն իջնելով կայարան մտան եւ գացին կառախումբին առջեւ։ Այդ միջոցին հարիւր մէկ թնդանօթներ կ'արձակուէին։ Նոյն պահուն կայարան կը բերուէին արքայական հիւրերուն գոյքերը։ Տիկին Լուպէ սիրալիր կերպով կը տեսակցէր թագուհիին հետ, եւ թագաւորն ալ նախագահին հետ որ յաճախ կը ժպտէր։ Յետոյ չորսը իրարու մօտ եկան, վասն զի հրաժեշտի ժամը մօտեցած էր։ Էլէնա թագուհին իր ձեռքերուն մէջ առած էր Տիկին Լուպէի ձեռքերը զորս կը սեղմէր. յետոյ նախագահին ձեռքն ալ սեղմելէ վերջը թագուհին վակոնը մտաւ։ Թագաւորը խոնարհելով սեղմեց Տիկին Լուպէի ձեռքը եւ քանի մը խօսքեր ըրաւ, որոնց տիկին Լուպէ պատասխանեց ժպտուն բարեւով մը։ Յետոյ Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը սիրալիր կերպով ողջագուրեց նախագահը եւ ապա վակոնը մտաւ։ Արեւմտեան երկաթուղիի Ընկերութիւնը անակնկալ մը պատրաստած էր թագուհիին համար. շքեղ ծաղկեփունջ մը կար՝ իտալական գոյներէ լայն ժապաւէններով որոնց վրայ նկարուած էին Պրըթանիի ու Նորմանտիոյ զինանշանները։ Թագաւորը ու թագուհին վակոնին դրան կենալով նորէն տեսակցեցան Պ. ու Տիկին Լուպէի հետ։

—Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարար Մօրին ծովակալը Պ. Լուպէի հրաժեշտ տուած միջոցին ըսաւ.— «Դուք միայն կրնաք բարեկրթութեան այս տեսակ օրինակներ տալ։» Մեկնումին նշանը տրուեցաւ։ Թագաւորը ու թագուհին վերջին անգամ ժպտելով ողջունեցին կայարանը գտնուողները եւ կառախումբը ճամբայ ելաւ։

—Կիրակի իրիկուն ժամ 9.30ին Տիժոն ժամանեց արքայական կառախումբը ուր կեցաւ։ Ֆրանսական պատուիրակութեան անդամները իրենց հրաժեշտը մատուցանելով վար իջան կառախումբէն։ Երբ վայրաշարժը կը փոխուէր, Իտալիոյ թագաւորը մտերմաբար կը տեսակցէր ֆրանսական պատուիրակութեան պետ Տալսթոն զօրավարին հետ։ Քիչ վերջը կառախումբը ճամբայ ելաւ դէպ ի Իտալիոյ սահմանագլուխը։

Մոտանա.— Արքայական կառախումբը այս առտու հոս ժամանեց։ Կառախումբը ֆրանսական պաշտօնեաներուն կողմէ յանձնուեցաւ իտալական պաշտօնեաներուն։

Թուրինօ, 19 Հոկտ.— Արքայական կառախումբը կէս օրէն առաջ հոս ժամանեց։ Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորը վակոնէն իջնելուն քաղաքապետին ըսաւ թէ շատ ուրախ էր Ֆրանսա կատարած ուղեւորութեանը համար եւ յարեց.— «Յիշատակը անջնջելի պիտի մնայ։ Այն փառայեղ ցոյցերը որուն առարկայ եղանք թագուհին եւ ես, մեզի համար թանկագին յիշատակ մը պիտի ըլլան։»

Բարիզ.— Իտալիոյ թագաւորը, ֆրանսական հողէն մեկնելու միջոցին, Մոտանէէն սա հեռագիրը ուղղեց Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահին.

«Սահմանագլուխը անցնելու միջոցիս կը փութամ արտայայտել մեր երախտագիտական զգացումներուն հաւաստիքը, Բարիզի մէջ մեզի եղած ընդունելութիւններուն համար։ Մեզի շռայլուած ջերմագին ցոյցերուն յիշատակը խորապէս քանդակուած է մեր սիրտերուն մէջ եւ հոն միշտ միացած պիտի ըլլայ մեր ամենաբուռն մաղթանքներուն՝ Ֆրանսայի բարգաւաճման համար։»

Լուպէ նախագահն ալ, Հռոմի ֆրանսական դեսպանին միջոցաւ, հետեւեալ հեռագրով պատասխանեց Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորին.

«Խորապէս զգածուած եմ այն զգացումներուն համար զորս կը յայտնէք Ձեր Իտալիա վերադառնալու միջոցին։ Ամբողջ Ֆրանսա պիտի պահէ յիշատակը այն քանի մը օրերուն որոնց միջոցին ձեզ ընդունելու բարեբաղդութիւնը ունեցանք։ Ձեր գեղեցիկ երկրին համար իմ մաղթանքներուս հետ հաճեցէք եւս ընդունիլ անկեղծ բարեկամութեանս նոր հաւաստիքը եւ մատուցանել խորին յարգանքներս Վեհ. Թագուհիին։»

—Իտալիոյ թագուհին Բարիզէ մեկնելու պահուն խնդրեց Տիկին Լուպէէն որ Հանրապետութեան նախագահին ընկերանայ, երբ ապրիլին Հռոմ ուղեւորի։ Տիկին Լուպէ ընդունեց։ Այս պարագան շատ կը դիտուի, վասն զի նախագահին կինը շատ բարեպաշտ է եւ եթէ Հռոմ երթայ, անպատճառ այցելութիւն պիտի տայ Պապին։

—Բարիզի քաղաքապետութիւնը շաբաթ իրիկուն հանդէս մը սարքեց ի պատիւ Բարիզի իտալական գաղթականութեան։ Չորս հազար հինգ հարիւր հրաւիրեալներ կային։ Այս պատճառով երեք տեղ նուագահանդէսներ տրուեցան։ Ներկայ էին նաեւ բազմաթիւ ծերակուտականներ, երեսփոխաններ եւ այլն։ Հռոմի քաղաքապետ Քոլոննա իշխանը շնորհակալութիւն յայտնեց Բարիզի քաղաքապետութեան խորհուրդին նախագահ Պ. Տըվիլի՝ այդ հանդէսին համար։

—Շաբաթ իրիկուն կազմակերպուած ջահերգնացութիւնը շատ շքեղ եղաւ։ Վեց հարիւր հոգի լուսաւորուած զանազան առարկաներ կը կրէին։ Առջեւէն կը տարուէր այլաբանական լուսաւոր նկար մը որ Բարիզը եւ Հռոմը կը ներկայացնէր, ինչպէս նաեւ Իտալիոյ ու Ֆրանսայի զինանշանները։

Հռոմ.— Հին զինուորականներու Ընկերութեանց հացկերոյթին ատեն որոշուած ֆրանսասիրական ցոյցը շաբաթ իրիկուն կատարուեցաւ խիստ փառայեղ կերպով։ Տասը հազար հոգիէ աւելի հաւաքուած էին Քոլոննա հրապարակին վրայ։ Բոլոր փողոցները լուսազարդուած էին։ Երբ թափօրը ժամանեց՝ տեղացին հրավառութիւններ կատարուեցան։ Ֆրանսական դեսպանատան առջեւ շարուեցան բոլոր Ընկերութեանց դրօշակիրները, որոնք նաեւ իտալական ու ֆրանսական դրօշներ պարզած էին։ Դեսպանատան գործակատարը ու պաշտօնատարները պատշգամը ելան որ լուսազարդուած էր, եւ շնորհակալութիւն յայտնեցին այդ գեղեցիկ ցոյցին համար։ Որոշուած է ֆրանսական դեսպանին ղրկել այցեքարտերը Հռոմ եւ անկէ դուրս գտնուող բոլոր այն անձերուն որոնք կ'ուրախանան՝ Իտալիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ բարեկամական կապերուն աւելի հաստատուն հանգամանք մը առնելը տեսնելով։ Դեսպանը երբ Հռոմ դառնայ, նորէն համակրական ցոյց մը պիտի ըլլայ։ Շաբաթ գիշերուան ցոյցին ատեն «Անկցի՛ն քահանաները» ձայներ լսուեցան։ Նաեւ Աւստրիոյ դեսպանատան առջեւ «Կեցցէ Թրիէսթէ եւ Թրէնթէ» աղաղակներ եղան։

—Թուրինոյ, Բէրուճիի եւ Ճէնովայի մէջ ալ հացկերոյթներ տրուեցան եւ ֆրանսասէր արտայայտութիւններ եղան։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Իտալիոյ թագաւորը ու թագուհին Անգլիոյ մէջ.— Արքայական այցելութիւն։

Հռոմ, 19 Հոկտ.— Իտալիոյ թագաւորը ու թագուհին, քանի մը օր հանգիստ առնելէ ետքը, նորէն ճամբայ պիտի ելլեն փոխադարձ այցելութիւն տալու Անգլիոյ թագաւորին որ հինգ ամիս առաջ Հռոմ այցելած էր։ Իտալիոյ թագաւորը ու թագուհին նոյեմ. 13ին Հռոմէն ճամբայ ելլելով նորէն Ֆրանսայէն պիտի անցնին եւ Շէրպուրգէն «Վիքթօրիա–էնտ–Ալպերթ» զբօսանաւը պիտի նստին։ Այդ զբօսանաւին պիտի հետեւին բրիտանական քանի մը մարտանաւեր։ Իտալիոյ թագաւորը ու թագուհին նոյեմ. 16ին Բորթսմաութ ցամաք պիտի ելլեն. հոն պիտի ընդունուին Ուալլէսի իշխանին կողմէ. յետոյ արքայական կառախումբով Ուինտսորի դղեակը պիտի երթան ուղղակի։ Քանի մը ժամ միայն Լոնտոն պիտի մնան, հաւանօրէն նոյեմ. 19ի հինգշաբթի օրը՝ քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ իրենց ի պատիւ տրուելիք հացկերոյթին ներկայ գտնուելու առթիւ։ Իտալիոյ թագաւորը ու թագուհին չորս օր պիտի մնան Անգլիա, մեծ մասը անցընելով Ուինտսորի դղեակին մէջ։

ԻՏԱԼԻԱ

Նախարարական տագնապի զրոյցներ.— Լրագիրներու կարծիքը.— Ռուսիոյ կայսեր ուղեւորութեան յետաձգումը

Հռոմ, 17 Հոկտ.— Բաբիքալէ հաւանական չի նկատեր որ նախարարական տագնապ մը ծագի։ Սակայն կը կարծէ թէ փոփոխութիւններ պիտի ըլլան դահլիճին մէջ։ Ներքին գործոց նախարարը պիտի փոխուի, Պ. Ճանարտէլլիի առողջական վիճակին պատճառաւ։ Մօրին ծովակալն ալ կը փափաքի արտաքին գործոց նախարարի պաշտօնը ձգել։ Բաբիքալէ կը յարէ. «Լաւ է որ ընդդիմադիր կուսակցութիւնը գիտնայ թէ, Պ. Ճանարտէլլիի իշխանութեան գլուխ մնալուն պատճառը սա է որ նախարարապետը կ'ուզէ ինք անձամբ պատասխանել Ռուսիոյ կայսեր ուղեւորութեան յետաձգման մասին ըլլալիք հարցապնդումներուն, հակառակ իր առողջական վիճակին։ Կառավարութեան ընթացքը այնքան օրինական եղած է որ նախարարապետը իրաւամբ կ'ուզէ զայն արդարացնել Խորհրդարանին, երկրին ու բոլոր աշխարհի առջեւ։» Նոյն թերթը կ'ըսէ թէ Նիքոլա կայսեր ուղեւորութեան յետաձգումը չի կրնար պատճառ ըլլալ նախարարութեան հրաժարման։ Բայց այդ բանը հաւանական կը նկատէ երկաթուղիներու պայմանագրութեանց ու դատական վերակազմութեան խնդիրներուն պատճառաւ։ Թրիպունա կը պահանջէ որ Բեդերսպուրկի իտալական դեսպան Մօրատի Լավիրանօ կոմսը եւ Հռոմի ռուսական դեսպան Պ. տը Նելիտով հրաժարեցուին։ Մեսանճերօյի խօսքին նայելով՝ կանաչ տետրակ մը պիտի հրատարակուի Ռուսիոյ Ցարին ուղեւորութեան յետաձգման վրայ, ապացուցանելու համար թէ իտալական կառավարութիւնը ո եւ է պատասխանատուութիւն չունի յետաձգման մէջ։ Բարիզէն Թրիպունային կը հեռագրեն թէ Բեդերսպուրկի իտալական դեսպանը Բարիզ հասած ու Վիքթօր Էմմանուէլ թագաւորին հետ տեսակցեր է, Նիքոլա Բ.ի ուղեւորութեան յետաձգման վրայ։

Հռոմ, 18 Հոկտ.— Զօրավար Բէլլու Ծերակոյտին մէջ հարցապնդում ըրաւ Պ. Ճանարտէլլիի թէ Իտալիոյ ներքին քաղաքականութիւնը ինչ ազդեցութիւն ունի օտար երկիրներու հետ ունեցած յարաբերութեանց վրայ։ Իթալիի խօսքին նայելով, Բեդերսպուրկի իտալական դեսպանին հրաժարումը որոշուած է։ Հռոմի ռուսական դեսպան Պ. տը Նելիտով ալ արձակուրդ պիտի առնէ։ Մեսանճերօ կ'ըսէ թէ Պ. Նելիտովի տեղ ալ ուրիշ մը պիտի կարգուի, որովհետեւ անիկա իտալական եւ ռուսական կառավարութեանց գոհունակութիւն չէ պատճառած Ռուսիոյ կայսեր ուղեւորութեան խնդրին առթիւ։ Իտալական ուրիշ լրագիրներ ալ Պ. Նելիտովի կը վերագրեն ուղեւորութեան յետաձգումը։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Կտրուկ ընթացք.— Ռուս մամուլին կարծիքը.— Քորէայի սահմանագլուխին վրայ։

Լոնտոն, 19 Հոկտ.— Թայմզի Ռուսիոյ թղթակիցները կը ծանուցանեն թէ ռուս լրագիրները անկեղծօրէն փափաք կը յայտնեն որ ո եւ է թշնամութիւն չըլլայ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ, եւ թէ անոնց գործածած լեզուն չի ձգտիր ժողովրդեան կիրքերը յուզելու։ Ամէն օր շատ մը բանաւոր պատճառներ կը պարզեն Ճաբոնցիներուն առջեւ, ընդունելու համար անխուսափելին։ Ռուս Մամուլը անտարակոյս կը թոյլցնէ ռուս կառավարութեան ընթացքը, որ շատ կտրուկ է, այն պարագային երբ թշնամութիւնները անխուսափելի ըլլան, Ռուսիա թող պիտի տայ որ Ճաբոն նախայարձակ ըլլայ սկզբան։

Թիէն–Ձին, 17 Հոկ.— Ռուսներ մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտան Նեւկամֆոյի (Եալուի գետաբերանը հաստատուած նաւահանգիստ) մէջ, ուր ամրոցներ եւ պատնէշներ կը շինեն։ Ճաբոնցի վաճառականները հրաման ստացան մեկնելու։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Զգալի բարւոքում.— Գործաւորական խնդիր։

Եոհաննեսպուրկ, 18 Հոկտ.— Վերջերս հանքային արժեթուղթերու գիները զգալի բարձրացում ունենալով, սա կարծիքը կը տիրէ թէ Թրանսվալի եւ Օրանժի կացութիւնը զգալապէս բարւոքած է։ Դժբախտաբար վիճելի է այդ եզրակացութիւնը։ Կացութեան մէջ միակ նպաստաւոր տարր մը կար, այն է թէ, հանքային ճարտարարուեստը զգալի յառաջդիմութիւններ կ'ընէ, հակառակ գործաւորներուն նուազութեան։ Թէեւ կը կարծուի որ գործաւորներու խնդիրը ի մօտոյ պիտի լուծուի, սակայն դիւրին չէ ըսել թէ ի՛նչ հիմի վրայ կը հանգչի այդ ենթադրութիւնը։ Կը կարծուի թէ երաշտութիւնը վերջացած է ու Թրանսվալի եւ Օրանժի մէջ անձրեւ կը տեղայ, ուր կը յուսացուի գէթ ազատել հունձքերուն մէկ մասը։ Նոր գաղթականները դժնդակ տարիներ պիտի անցընեն. հարկ է որ գաղթային կառավարութիւնը կանոնաւորապէս հատուցանէ տարեվճարները, եթէ չուզեր որ նոր գաղթականները [illegible] քալեն։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Կրթական նախարարութեան խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Հէյրէթի նախորդ միւֆթի Ճէպիզատէ Ալի Ֆէհմի էֆ.։

—Միրլիվալութեան աստիճան տրուեցաւ Սկիւտարի ոստիկան–զինուորներուն հրամանատար գնդապետ Իսմէթ պէյի։

—Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ ոսկերիչ Պ. Սարգիսի, Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Բոսֆոր լրագրին խմբագրապետ Պ. Քրիսս Պօյնի։

—Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Մասիս լրագրին արտօնատէր Իւթիւճեան Կարապետ էֆ.ի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար պարոն ֆոն Ռիխթհոֆէնի քրոջ՝ տիկին Էլպէի։

ՊՈՒԽԱՐԱՅԻ Էմիրը երրորդ կարգի ոսկիէ պատուանշան տուաւ քաղաքապետութեան երկրաչափներէն Աճէմեան Հա[illegible] պէյի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշանին ընդունելութիւնը եւ գործածութիւնը։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսրուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Վիլհէլմ կայսեր։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Խարիճիէի արարողապետ Ղալիպ պէյ, երէկ, Գերմանիոյ դեսպանատունը գնաց եւ Աւգուսթա Վիքթօրիա կայսրուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ։ Մեծ–Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին թարգմաններն ալ նոյն նպատակով այցելութիւն տուին Գերմանիոյ դեսպանատունը։

—Դեսպանը, դեսպանատան պաշտօնեաներուն անունով, շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Վիլհէլմ կայսեր։

—Այնալը Չէշմէի գերմանական մատուռին մէջ, երէկ առտու, գոհաբանական աղօթքներ կարդացուեցան։ Ներկայ էին դեսպանը եւ դեսպանատան եւ հիւպատոսարանին պաշտօնեաները։

—Ինչպէս ծանուցինք, երէկ առտու կատարուեցաւ Գուլէջարուի Պիւրկէրչուլ գերման–զուիցերիական վարժարանին կառուցուած շէնքին բացումը։ Ներկայ էին դեսպանը, խորհրդականը, ընդհանուր հիւպատոսը, Անատոլի երկաթուղիին ընդհանուր տնօրէն տօքթ. Զանտէր, օգնականը՝ Պ. Հիւկնէն եւ գերման գաղթականութեան երեւելիները։ Յետոյ ներկաները գացին Թեւթոնեայի սրահը, ուր սեղան մը տրուեցաւ դեսպանին նախագահութեամբ։

—Հայտար Փաշայի գերմանական նորակառոյց վարժարանին բացումն ալ երէկ կատարուեցաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Րէսնէի շրջակայքը գտնուող եւ Արսովի խումբին պատկանող աւազակները բնաջինջ եղած են։

—Բրէզովա գաւառակին Պոգտարոֆձա անուն տեղը կատարուած ընդհարումին մէջ նշանաւոր աւազակապետ Նիքոլա Պոչեւով ու համախոհները բնաջինջ եղած են։

—Օխրիի շրջակայքը կայս. զինուորներու եւ աւազակախումբի մը միջեւ կատարուած ընդհարումի մը մէջ աւազակները բնաջինջ եղած են։

—Զարտրի գիւղէն եօթը հոգի որոնք աւազակութիւն կ'ընէին, Պալանտիրոիլէ Նիքոլա անուն աւազակը, Վիլչանի գիւղէն քսաներինը հոգի եւ Բոզչուր գիւղէն չորս հոգի իրենց զէնքերով անձնատուր եղեր են։

—Մէչվիչթէ, Բէրճանէ, Բլաքէ, Սվէթինչէ ու Մէրվինչէ գիւղերու ժողովուրդէն աւազակութիւն ընող քսանչորս հոգի եւ Զաքան գիւղին փախստականներէն մէկ հոգի իրենց զէնքերովը անձնատուր եղեր են։ Տոլինձէլի Սաքանօղ Դարսան անուն չարագործն ալ ձերբակալուեր է։

—Ֆլորինա գաւառակին մէջ կայս. զինուորներու եւ պուլկարական աւազակախումբի մը միջեւ ընդհարում կատարուելով, աւազակները բնաջինջ եղեր են։

ՎԱՌՆԱՅԷՆ կը գրեն Թայմզի թէ, կ'ըսէ Իգտամ, Պուլկարիա պատսպարող կարգ մը պուլկար աւազակներու համար հանգանակութիւն կը կատարուի եւ թէ Յոյները ու Հայերը չեն մասնակցիր այդ հանգանակութեան։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ.— Մօնիթէօռ կը ծանուցանէ թէ Պ. Պ. Կէչով, Տանէվ ու Մոլինով եւ անոնց բարեկամներէն մէկ քանին, հոկտ. 4/17ին, Էսկի Զաղրայի կայարանին մէջ, յարձակում մը կրեր են Սթամպուլովի կուսակցութեան պատկանողներուն կողմէ։ Պ. Տանէվ եւ ուրիշներ վիրաւորուեր են։ Զանքովի կուսակցութենէն երկու հոգի սպաններ են։

—Սոֆիայէն հոկտ. 6/19 թուականով ալ հետեւեալը կը գրեն Մօնիթէօռի.— «Ամսոյս 4/17ին Էսկի Զաղրայի մէջ պատահած կռուէն ետքը, ընդդիմադիրներու պետերը որոնք հաւաքուած էին, ցորեկին ու գիշերը սպառնալիքի ենթարկուեցան, երբ Ֆիլիպէ կ'երթային։ Տեսնելով որ անկարելի է շարունակել իրենց ուղեւորութիւնը, այսօր պարտաւորուեցան Սոֆիա վերադառնալու։»

ՌՈՒՄԷԼԻԻ մէջ համախմբուած կայս. զինուորներու ձմեռուան պէտքերուն համար նախապատրաստութիւնները կը շարունակուին։ Կայս. անձնական սպայակոյտին հրամանատար Շաքիր փաշա նուիրեց 200 ներքին բաճկոնակ, 200 ներքին տաբատ, 200 շալիկ եւ 200 կապ։

—Զանազան կողմերէ հանգանակուած 827 ղրուշի դրամական նպաստ մը յանձնուեցաւ քաղաքապետութեան մէջ կազմուած յանձնաժողովին։

—Ախթէբոլէի, Միտիայի, Ինէ–Ատայի եւ շրջականերուն ժողովրդեան օգնելու համար քաղաքապետութեան մէջ կազմուած յանձնաժողովը նորէն 18,635 ղրուշի գումար մը ստացաւ։ Նուիրատուներն են՝ Նաւահանգիստի վերատեսչութեան պաշտօնեաները՝ 840, Գորթօլի գաւառակէն՝ 2500, Համիտիէ Պարտքի վարչութեան Տնօրէնութենէն՝ 10,000, Անատոլի երկաթուղիի Ընկերութիւն՝ 3000, սեղանաւոր Պ. Պանճոտօ՝ 1080, Թաղապետութեան Զ. շրջանակին քննիչները ու չավուշները՝ 415, վաճառական Տավիտ Ռոսսանօ էֆ. 100, վաճառական Նիսիմ Քորոնիօ էֆ. 100, Աչլանիօ Սփէթօ շոգենաւային Ընկերութիւն 500 եւ Ղալաթիոյ մէջ Ռայզէր վաճառատուն՝ 100։ Հանգանակութեան ընդհանուր գումարը հասած է 508,799 ղրուշի։

ՓՈԽԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ.— Ինչպէս ծանուցուեցաւ, կայս. Իրատէ մը հրամայեց ամէն կերպով օգնել Ռումէլիի նահանգաց ժողովուրդէն անոնց որոնց տուները քանդուած եւ երկրագործական գործիքները փճացուած են՝ աւազակներու յարձակմանց հետեւանքով։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց նաեւ որ այդ ժողովուրդէն փափաքողներուն Երկրագործական Պանքայի սնտուկներէն փոխատուութիւններ ըլլան, որպէս զի կարենան հոգալ անասունի եւ կերի ու սերմի յատուկ արմտիքներու պէտքերը։ Կայս. այդ Իրատէն սկսած է գործադրուիլ եւ մինչեւ հիմա դիմողներուն քանի մը հազար ոսկի փոխ տրուած է՝ փոխատուները փոխադարձաբար իրարու երաշխաւոր ըլլալով։

ԿԱՅՍ. ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ.— Մեծ–Եպարքոս Ֆէրիտ փաշա, երէկ, ժամ 6ին այցելեց կայս. Թանգարանը եւ յետոյ Բ. Դուռը գնաց։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Աւստրիոյ, Ռուսիոյ ու Յունաստանի դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ–Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Սերպիոյ դեսպանատան գործակատար Պ. Քրիսթիչ, երէկ, Բ. Դուռը գնաց եւ տեսակցեցաւ Մեծ–Եպարքոսին հետ։

—Սեւ Լերան գործակատար Պ. Մաթանովիչ, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Պուլկարական գործակատար Պ. Նաչէվիչ, երէկ, Ադլիէի պաշտօնատունը գնաց եւ տեսակցեցաւ նախարար Ապտիւռրահման փաշայի հետ։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԸ.— Կայս. Պալատան երկրորդ քարտուղար Իզզէթ փաշա, հեռագիր մը ուղղելով Պրուսայի կուսակալ Րէշիտ պէյի, ծանոյց թէ Հիճազի երկաթուղիին շինութեան համար կատարուած հանգանակութեան փութացուցմանը մասին ձեռք առած միջոցները կայս. բարձր գնահատման արժանացած են։

ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց տասը հազար ղրուշի դրամական վարձատրութիւն մը տալ Տիարպէքիրի նահանգին ոստիկան–զինուորներու գունդին երկրորդ վաշտին հազարապետ Տէվրիկլի Իսմէթ էֆ.ի [illegible] Իզզէթ [illegible], վասն զի այդ [illegible] աւազակներ ձերբակալելու առթիւ մեծ[illegible] է։

ՊԱՀԱԿԱՆՈՑ.— Սէլանիկի Ասըր լրագիրը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ ժողովուրդը յանձն առած է հանգանակութեամբ կառուցանել՝ սահմանագլուխին վրայ գտնուող կայս. զինուորները ձմեռը պատսպարելու համար շինուելիք պահականոցները։

ՀԱՑԻ ԳԻՆԸ.— Մօնիթէօռ կ'ըսէ թէ հացագործներու արհեստապետութիւնը աղերսագիր մը մատուցեր էր քաղաքապետութեան, յայտնելով որ հացի գնոյն վրայ սեպտ. 9էն (Ն. Տ.) ի վեր եղած հինգ փարայի զեղչը ենթադրուած էր սա պարագային թէ հացի պատրաստութեան համար տեղական «բըրմա» կոչուած ալիւրները գործածուին որոնց գինը իջած էր պարկը 65 ղրուշի, սակայն, կը յարէ աղերսագիրը, այդ ալիւրները թթու համ մը ունին եւ հացի պատրաստութեան չեն յարմարիր. նաեւ թէ առանց կարելի չէ մինչ պէտք եղածին չափ գտնել վերոգրեալ գնով։ Հետեւաբար հացագործները կը խնդրէին որ հացին համար աւելի յարմար գին մը սահմանուի, վասն զի հիմակուան գինը իրենց մեծ վնաս կը պատճառէ։ Քաղաքապետութիւնը այդ առթիւ քննութիւն կատարելով հաստատեց թէ

հրապարակի վրայ միշտ պատրաստ կայ Անատոլի ու Ռումէլիի 60,000 պարկ «քըրմա» ալիւր, թէ այդ ալիւրով պատրաստուած հացը շատ լաւ է եւ թէ հացագործները միշտ բաւական կը շահին հիմակուան գինէն։ Հետեւաբար քաղաքապետութիւնը մերժեց հացագործներու այդ աղերսագիրը։

ՖԵՐԻՏՈՒՆ ՊԷՅԻ մարմինը շաբաթ օրը Կ. Պոլիս պիտի բերուի։ Նախ Այասոֆիայի մզկիթը պիտի փոխադրուի եւ յետոյ Թոփգաբուի գերեզմանատունը, ուր հօրը քով պիտի թաղուի։

ՄԵՆՆՈՒՄ.—Կայս. Թիկնապահ Ֆերիգ Րահմի ու Էտիպ փաշաները, Ասլէր ու Ռէօթկիչ փաշաները, կայս. Թիկնապահ գնդապետ Սաալը պէյ եւ ընդհանուր ապայակոյտէն հազարապետ Շիւքրի պէյ Սերէզ ուղեւորեցան։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ նախորդ կուսակալ Րէուֆ պէյ, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՊԷՐԼԻՆԻ օսմ. դեսպան Թէվֆիգ փաշա, երէկ, Եըլտըզի պալատը երթալով, տեսակցեցաւ արտաքին գործոց խորհրդական Նաում փաշայի հետ։

ԱՄԱՍԻԱՅԻ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց երկու հարիւր շրուշ ամսաթոշակ յատկացնել Պաթավիայի օսմ. հիւպատոս վախճանեալ Անհէտ Րէֆզը պէյի կնոջ՝ Ֆաթիմէ Ասլիէ հանըմի։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—...

...

րէն պիտի սաւռնանայ դեռատի կնոջ մը հետ, զաւակներուն չարքը չարունակելու։ Մանչ աղջմէն մէկն ալ նշանուած ըլլալով, հօրը ու զաւկին հարսնիքը միասին պիտի կատարուի։

ՏԻՄԻԹՈՒՔԱՅԻ գայ՚մագամի նոր օգնական Արմենակ էֆ ի Բիրէճեան իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ արեւելեան ճամբնթացով։

ՕՍՄ. ԾԽԱԽՈՏԻ ՈՒԷԺԻՆ

ԱԶԴ.— Օսմ. կայսրութեան ծխախոտի Ռէժիի չահակցական ընկերութեան բաժնետէրերուն կը ծանուցուի թէ 1903 հոկտ. 8/21ի ընդհ. ժողովը որոշած է 18 ֆր., կամ $79\frac{1}{2}$ ղշ. ոսկեդրամ եւ կամ $0.14\frac{4}{10}$ անգլ. ոսկի չահաբաժին տալ իւրաքանչիւր բաժնեթուղթի, թիւ 19 կտրօնին փոխարէն։

Վճարումները պիտի ըլլան 1903 նոյ. 2էն (Ն. Տ.) սկսեալ, Բարիզի (18 ֆր.) Լոնտոնի ($0.14\frac{4}{10}$ անգլ. ոսկի) եւ Կ. Պոլսոյ մէջ ($79\frac{1}{2}$ ղշ. ոսկեդրամ) Օսմ. կայս. Պանքային միջոցաւ։ Վիէննայի մէջ (18 ֆր.) Բրէտիթ Անշթալտի, եւ Պէրլինի մէջ (18 ֆր.) Պ. Պլայխրէօտէրի դրամատան կողմէ։

Այս վճարումներուն համար պէտք եղած պօրտրօնները՝ Պ. Պ. բաժնետէրերուն տրամադրութեանը տակ դրուած են վերոյիշեալ հաստատութեանց մէջ։

* * *

...

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մէրսինէն կը գրեն մեզ.—«Բաղաքիս ազգ. երկսեռ վարժարանները վերաբացուեցան։ Այս տարի Հոգաբարձու ընտրուեցան՝ Տեարք Պետրոս Ուրֆալեան, Կիւլլապի Կիւլպէնկեան, Նշան Եալէնըզեան, Տիգրան Շիմշիրեան եւ Յակոբ Վարժապետեան, որոնք Մէրսինի էին զարգացած եւ ուսեալ ազգայիններէն են։ Տնօրէնութեան պաշտօնին հրաւիրեցին Յովհ. էֆ. Սմմիկեանը, շրջանաւարտ Այնթապի Ամերիկեան Գոլէճէն. մեծ յոյս ունինք թէ այս տարի վարժարանը ա՛յսչափ արժանաւոր եւ կարող ձեռքերու եւ խնամարկու հոգածութեան յանձնուած ըլլալով, կրթական փայլուն արդիւնքներ պիտի տայ աններկայ։ Յովհ. էֆ. Սմմիկեան արդէն իր պերճախօս յօդուածներովը ծանօթ է ընթերցողաց եւ նաեւ կարող, լրջախոհ ու բազմարդիւն ուսուցչի անուն մը չինած է՝ իր երեք տարուան պաշտօնավարութեանը միջոցին Ատանա։»

—Գոհունակ կը ծանուցանենք, ինչպէս կ'երեւայ այսօրուան Պաշտօնականներէն, թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Գ. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան շնորհել Մասիսի արտօնատէր Կարապետ էֆ. Իւթիւճեանի։ Ջերմապէս կը շնորհաւորենք մեր յարգելի պաշտօնակիցը, Կայսերական այս բարձր շնորհին արժա-

...

Այսօրուան Հեռագիրներ

...

Մ. ՓՐԻՏԻ ԺԻՒԱԼՆԵՐ

...

ուսուցական ծրագիրը։ Ընդհանուր կարծիքը շատ յոռետես է՝ նախարարական տագնապին լուծման համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ գաղթային նոր նախարար Պ. Ալֆրէտ Լիթըլթընի առաջական վիճակը գզալի բարւոքում մը կրեց։

ԱԹԷՆՔ.— Հէլլէն կառավարութեան եւ ելմտական միջազգային յանձնաժողովին միջեւ ծագած վէճը, քոնթրոլի պաշտօնեաներուն ընտրութեան գործին համար, Նրեսփ. ժողովին պիտի ներկայացուի։

ՓԱՐԻԶ.—Օսմ. միացած նոր պարտաթուղթերը պաշտօնապէս սակարանին մէջ ընդունուած ըլլալով, օսմ. b. c. d. սէռիները նոյեմբեր 2էն սկսեալ կանխիկ դրամով պիտի գնուին ու ծախուին։

—Ֆրանսայի մէջ ցորենի բերքը, 1903ին, եղեր է 128,836,915 էքթօլիտր. անցեալ տարի էր 114,530,692։

—Բանակին յանձնաժողովը որոշեց փութացնել զինուորական երկու տարուան ծառայութեան ծրագիրը։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բէքինէն կը հեռագրեն թէ ռուսական նաւարաժինը Բորթ-Արթուրէն ճամբայ ելեր է՝ Մազամֆոյի ռազմական պլոտյաններ կատարելու։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բէքինէն հասած հեռագիրներու նայելով, ռուսական կառավարութիւնը զեկուցեր է Չինու թէ չպիտի ելլէ Մանչուրիայէն։

ՓԱՐԻԶ.—Ռուսիոյ կայսրը յայտարարեց թէ միայն այն ատեն Հռոմ պիտի այցելէ, երբ Վատիկան որոշում տայ ընդունիլ Ֆրանսայի նախագահը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 9 Հոկտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	18
Ամէնէն բարձր գին	»	25	19
Ամէնէն վար գին	»	25	17 ½
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	130	25
Ամէնէն բարձր գին	»	130	62
Ամէնէն վար գին	»	129	87

ԲԱՑՈՒՄ 10 Հոկտեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	19
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	130	62
Տիրքէթի Խայրիէ		20	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Ռուէտի Ժընէրալ Օսմ.		—	—
Տէլէֆօն		257	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	27
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	95
» ժուիսանս		1	42
» պարտաթուղթ		490	—
Թաքսիմ Կ. Պոլսոյ		504	50
Թրամուէյ		100	—
Քրէտի ֆոնսիէ էժիբսիէն		264	75
Տավերնա		74	50
Անատոլի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	90
» պարտաթուղթ	«	511	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	108	32 ½
Բարիզ » »	Ֆր.	23	10
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	77
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	22

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Ֆրանքնոց	Ղրշ.	86	38
Անգլիական ոսկի	»	109	38
Շօլ էմբէրիալ	»	20	—
Քրիմիզ	»	51	07
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	33
Մէճիտիէ	»	—	—
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	3	63

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 22 Հոկտեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ	88	43
Օսմանեան Թանզ սէռի Բ.	60	61
» » » Դ. բաց.	32	63
» » » Դ. գոց.	33	69
Օսմանեան Պանքա	13	37
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	48	—
» Մօնօբօլ	44	—
Պորտուգալական 1888	91	—
Էժիբսիէն ունիֆիէ	106	75
Օսմանիէ	105	—
Թրամուէյ	8	87
Այտընի երկաթուղի	14	12
Փոխանակագիր	25	350

ՓԱՐԻԶ, 22 Հոկտեմբեր

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		97	07
Միացեալ պարտաթուղթ		88	75
Օսմ. Քոնս. սէռի Դ. բաց.	Ղրշ.	33	45
Օսմ. Քոնս. սէռի Դ. գոց.	»	33	45
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	27	37
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	589	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	134	—

Օսմ. մաքսատուն	»	457	—
Օսմ. Ռէժի	»	331	—
մխօուիթէ Թիւրք 4 %	»	510	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1102	—
Իտալական Ռանթ	»	103	40
Սպանիական արտաքին	»	91	25
Թրամուէյ	»	101	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	135
Դեբամազիոն	»	—	—

ՎԻԷՆՆԱ, 22 Հոկտեմբեր

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	239	40
Ռումէլի երկաթուղի	»	129	75
Օսմ. Ռէժի	»	258	50

ՊԷՐԼԻՆ, 22 Հոկտեմբեր

Թուրքը	Ֆր.	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	128	90
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	102	70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	22

ՊՐԻՒՍԷԼ, 22 Հոկտեմբեր

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	33	92
Ռումէլի երկաթուղի	132	25

Eau minérale naturelle
Krondorf
la meilleure boisson de table et rafraîchissante.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
306 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 306
ԽԱՆԻ ՏԱՐԵՋՐԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՑԱՐԿԸ

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ գիտական արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ: Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։
Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէսօր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունի։

ՆՈՐԱՏԻՊ ՄԱՏԵԱՆ

ԱԼԷԼՈՒԻԱ ՅԵՐՈՒՍԱՂԷՄ

ԳՐԵՑ ՈՒԽՏԱՒՈՐ

Ծանօթ պատմագէտ բանասէրի մը հեղինակած այս գործը, որ արդէն ք անձնական ու հնախօսական հետազօտութեանց Ս. Երկիրի եւ Երուսաղէմի նշանաւոր վայրերը վրայ, այս անգամ հրատարակուած է մաքուր թուղթի վրայ վեց խնամոտ պատկերներով եւ բանաստեղծական զգայուն ոճով մը Յ. Մատթէոսեան տպարանէն. 160 էջ։

Կ'արժէ որ ղունուի ամէն բանասիրաց թանգարանը՝ մանաւանդ նկարագրական եւ պատմական հաւաքարէմ նորութեանցը պատճառով։

ԳԻՆՆ Է 10 ՂՐՈՒՇ

Կեդրոնատեղին է Երուսաղէմատունը գտնուի նաեւ Կ. Պոլսի գրավաճառներուն քով։

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԷԹԻԷՆ Փ. ՔԻՍՄԱՃՕՂԼՈՒ ԵՒ ԸՆԿ.

Ղալաթիա, Վօյվօտա փողոց, թիւ 2

Սոյն դրամատունը սեղանաւորական ամէն կարգի գործեր կը կատարէ, չէքեր կը հանէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն եւ արտասահմանի վրայ կտրօններ կը գանձէ, փոխանակագիրներ կը վճարէ, սակարանի գործողութիւններ կը կատարէ ամէն տեսակ արժէթուղթերու գնում եւ վաճառում կ'ընէ, վիճակահանութեան, պարգեւներու ստուգութիւնը ձրի կը կատարէ, եւ այլն։

ԲԷՐՇԸՐՈՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 410

Բէրշըրոն վաճառատունը որ Կ. Պոլսոյ վաղեմի մէկ հաստատութիւնն է, նորէն բացած է ոսկեզօծման, փայլի ու կօշ կազմութիւն գործարանը ու վաճառատունը։ Վերանորոգած է գործարանին մէջ պատրաստութեանց եղանակը. նաեւ բաւական կարեւոր դրամագլուխ մը ունի։ Յանձնուելիք գործերը կատարելապէս, կարճ միջոցի մէջ ու խիստ աժան կը կատարէ։ Իր հին համբաւը պահելով ժողովրդեան համակրանքը ու վստահութիւնը պիտի շահի։ Վաճառատան ու գործարանին մէջ շատ կարեւոր նորութիւններ կան։

Ցանձնարարեցի իմ հիւանդներուս ու ինֆլիւէնցային հետեւանքը եղող սաստիկ հարբուխին եւ նմանօրինակ ուրիշ հիւանդութեանց համար գործածեն տաք կաթի խառնուած Քրանտորֆի հանքային ջուր, եւ լաւագոյն արդիւնքը ձեռք բերի։

ՏՈՔԹ. ՍԻՒՔԻՈՒՆԻՍ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Վիճակ 30 Յունիս 1903

ՊԱՀԱՆՋՔ	Օսմ. ոսկի		ՊԱՐՏՔ	Օսմ. ոսկի	
Բաժնիք չգանձուած	5,500,000	—	Դրամագլուխ	11,000,000	—
Սնտուկ ի Կ. Պոլիս	1,419,508	31	Պանքատունք ի չրջաբերութեան ի Կ. Պոլիս եւ ի մասնաճիւղս	1,269,597	—
» » մասնաճիւղս	714,734	42	Վճարելի փոխանակիրք	1,017,475	99
Գանձելի փոխանակագիրք	1,427,618	70	Ընթացիկ հաշիւք Կայս. Գանձուն — պահանջողք	1,308,936	56
Պետական արժէթուղթք	2,529,889	60	Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պահանջողք	8,528,415	67
Զանազան արժէթուղթք	1,995,296	18	Դրամական աւանդք որոշ պայմանաժամով	361,225	41
Ընթացիկ հաշիւք Կայս. Գանձուն — պարտականք	2,138,227	97	Վճարելի չահաբաժինք	847,867	33
Ընթացիկ հաշիւք զանազանք — պարտականք	4,168,681	73	Զանազանք	320,109	29
Փոխատուութիւնք արժէթղթոց եւ վաճառաց	4,453,744	38			
Անշարժ եւ շարժուն գոյք	279,531	19			
Զանազանք	26,395	27			
Օ. Ո.	24,653,627	75	Օ. Ո.	24,653,627	75

Վաւերացեալ ճշգրիտ ըստ տոմարաց

Հմրկլ. Տնօրէն — Օ. ՊՈՒԱՆՏ

Վ. Ընդհ. Տնօրէնի — Ա. ՆԻԱՍ

Առաջնակարգ Ընկերութիւն **Հոնկրուաղ** Ընդհանուր Ապահովագրութեանց

ՀԻՄՆԵԱԼ 1857ԻՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿՈՎ. ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Ի ՊՈՒՏԱՓԵՇԹ

ԿԵՆԱՑ ԲԱԺԻՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒԱԾ 332 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ 114 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ — ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԳՈՒՄԱՐ 461,035,390 ՖՐԱՆՔ

Այս Ընկերութեան պայմանները՝ Թուրքիոյ մէջ գործող միւս Ընկերութեանց պայմաններէն, ԱՄԵՆԷՆ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐՆԵՐՆ ԵՆ։
Ընկերութիւնը՝ կ'ապահովագրէ խիստ օգտակար պայմաններով ու անմրցելի գիներով.— ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ի դէպ մահու եւ կենաց՝ չահաբաժնի մասնակցութեամբ եւ եռամսեայ [illegible] , ինչպէս նաեւ աղջկանց դրամօժիտի ու մանկանց դրամագլխի կազմութեան, եւ ցմահ գանձելի տարեթոշակներու։
Կ'ԱՐԺԷ ՈՒՐԵՄՆ ԱՅԼՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼԷ ԱՌԱՋ՝ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՆ ԱՉՔԷ ԱՆՑՆԵԼ։ Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար, դիմել Ընկերութեան Ընդհանուր Գործակալութեան։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՈՒ ՁԵՌՆՀԱՍ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Ընդհ. Գործակալ բովանդակ Թուրքիոյ
ՕՐԴԻՔ Ն. ՓԱՌՆԱԳԱՆԻ
Պոլիս Պառնաքան խան

HUILE de HOGG

ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

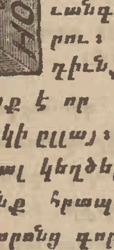

Ցոյանի է թէ մօրու ձկան իւղի գործածութիւնը, մանաւանդ ձըմեռը ո՛րքան օգտակար ու յանձնարարուած է փափկակազմ անձերու (երեխ մարդ, կին ու տղայ) անարիւնութենէ եւ կուրծքի հիւանդութիւններէ տառապողներու։ Բայց անոր փրկարար արդիւնքները ձեռք բերելու համար, պէտք է որ այդ իւղը զուտ ու առաջին կարգի ըլլայ։ Հետեւաբար պէտք է զգուշանալ կեղծերէն ու ստորին տեսակներէն, որոնք հրապարակին վրայ կը ծախուին, եւ որոնց գործածութիւնը աւելի վնասակար է քան օգտակար։

Պ. Հօկ Թէր-Նէօվի մէջ ձկնարաններ ունի, ուր մօրու ձկան իւղը մեծ խնամքով կը հանուի։ Այս իւղը, անստգիւտ անարատութեամբ, եռանկիւնաձեւ շիշերու մէջ դրուած է, որ ամէնուն ծանօթ է արդէն եւ Բարիզի Իւնիոն տէ Ֆապրիքան ընկերութեան կողմէ երաշխաւորութեան դրոշմով մը կնքուած է։ Բոլոր նշանաւոր բժիշկները կէս դարէ ի վեր հիւանդներուն այս ձկան իւղը կը յանձնարարեն։ Կեղծերէն եւ նմանութիւններէն զգուշանալ։ Հօկի մօրու ձկան իւղը կը ծախուի դեղագործներու եւ դեղավաճառներու քով։

EMULSION HOGG

Իբոթոսֆաթ տը շօ եւ սուտ կը պարունակէ

Միակ տէրն է Թ. Բ. Հօկ, 2 Թիւ, Քասթիլիօն Բարիզ։ Մեծաքանակ կը ծախուի Եաւուր Տաննիի քով, Նուպուֆեան խան, Պոլիս։ 11—30

ՀԱՄԻՏԻԷ ՀԻՃԱԶ ԹԻՄՈՒՐ ԵՕԼԸ

ՄԷՆՖԱԱԹԸՆԱ ՄԱԽՍՈՒՍ ՍԻԿԱՐԱ ՔԵԱՂԸՏԸ

Գա Իւաէքի Սէնիյէի եազըէքը Բաշիքաճի իմալ օլունմըշ տըր։

Իշպու քեաղըտ Ֆրանսաճըն էն մէշհուր սիկարա քեաղըտը ֆապրիգալարընտան «Ժօզէֆ Պարտու»նըն իմալաթխանէսինտէ եափըլմագտա վէ էգ հէր ճիհէթ մէմալիքը օսմանիյէտէ սարֆ ու խտիհլաք իտիլէն քեաղըտլարտա ֆաիգ պուլընմագտա տըր։

Թէրքիպի չէրաիթը սըհհիյէյի հաիզ օլտըղը վէ բիրինճի վէ քէթէն իւէ պիր մըգտարտա մէվատը Թէաֆիին մաատէ, է հավի պուլընտըղը պաաէթթահիլ Մէք- Թեպը Թըպպիյէի Շահանէնին 17 չուպաթ սէնէ 319 Թարիխլի Թատրիգնամէսիյլէ իսպաթ խուլմըշ տըր։

Իշպու քեաղըտ իւչ նէվէ այըրըլըպ պիրինճի նէվ 150 եափրագտան իպարէթ օլարագ եիրմի բարայա, իքինճի նէվ 132 եափրագ օլարագ օն բարայա վէ իւչիւնճի նէվ 80 եափրագտան իպարէթ օլարագ պէշ բարայա սաթըլմագտա, պիրինճի նէվ գութուլարընտա ալթմըշար, իքինճի նէվտէ տօգսանար վէ իւչիւնճի նէվտէ եիւզ եիրմիշէր քեաղըտ պուլընմագտա տըր։

Գութուլարըն վէ քեաղըտլարըն գաբագլարը իւզէրինտէ Հիճազ Թիմուր եօլը գոմիսիօնը ալիսինին մէօհրի պուլընմատատըր։

Գութուին պիր գութու սաթըն ալանլարա պիրինճի նէվտէն 100տէ 15, իքինճի վէ իւչիւնճի նէվտէն 100տէ 10 թէնզիլաթ իճրա օլունըր։

Մահալը իմալ վէ ֆիւրուխթը Սթամպօլտա Համիտիյէ ճատտէսինտէ Բիւյիւք Իսմաիլ Բաշա խանընտա 7 Նումէրօ տըր։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գոյքը՝ Ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած հոխատուութիւնները՝ Ֆր. 34,000,000

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 600,000է [illegible] ապահովագրեալ ունի, որոնց կը կազմեն Ընկերութիւնը [illegible] 1901ին ապահովագրելոց վճարուած [illegible] գումար Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ [illegible] 3 տարի ապահովագրին վճարելէ յետոյ [illegible] 30 օր [illegible] 5 տարի վերջանալէն [illegible] 5 առ 100 [illegible]

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 [illegible]

Տնօրէնութիւն ի Փարիզ
Ժ. ՏԻ. ՀՈՒՒՔՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Ընդհ. Գործակալ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս, Հաւէ[illegible] խան
Վոյվոտա փողոց, Վէնէտիկ խան
Գալաթիա

ՋՐԴՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք կը վստահեցնք ատանց նեղութեան խմել ամենալաւ ազդեցութեամբ, Բողէք եանոսի նման զգուշացուցիչ ջուրերուն չափերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են, և ծանօթացէք զանի։

VILLACABRAS

Հիւսիս-հանքային մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բասդէօնեան գրութեամբ զատուած յատուկ ջուր մըն է և ու զերազ կը խմուի։ Ազդեցութիւն ամենիքական։ ՎԻԼԼԱՔԱԳՐԱՆ ուրիշ մաքրողական ջուրերու նման ոչ իւթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Համով անոյշ, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱԳՐԱՆ՝ առաջ վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու։ Ընդունելի, զլխացաւ և տամոքսի խանգարում ունեցողներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարողներու, եթէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կ'ազատին ընդունելէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու եւ դեղավաճառատուններու մէջ։ 504

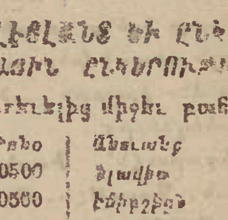

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆԴ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող շոգ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Ամէնեան	10500	Եմիրբէան	3500
Բէլգրիան	10500	Արըմ.բն	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալէքբիան	3500
Եիլաաէլֆիա	9000	Արասիբան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Տօրեան	8000	Օնտարիօ	2500
Գաւդոնիան	8000	[illegible]	2500
Եփրմինեան	8000	Լէպլիան	2000
Թալէրնիան	3700	Մենտօ	900
Վալոնիան	3700	Օրօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լեատոն	[illegible]
Թալիան	3500		

[illegible]

ԵՏՎԱՐ ԼԱՅՈՆԴԷՆ
[illegible] 260

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի, Փօրթոյի Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Բամսէս	3000	Թիպա	2500
Ձնաբէ	3000	Նիբթիս	2400
Թէպըր	3000	Օզայրիս	2250
Բեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ծարօս	3000	Օֆինրս	2000
Օսմանլի	3000	Գաարնէի	1500
Տարբութէս	2500	Կիւյէա	1500

Դիմել առ Թ. Վ. ՈՒՒԹՈՒ և ԸՆԿ.
Ռըթթըմ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
104 [illegible]

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատեով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 թուականը (20 Մեհֆէր 1310)

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Կառավարութեան [illegible] խանի առջեւ փողոց Օսմ. Նամակատան դէմը։

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի. արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Բաքչէ Գալաթիա

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զաթօխ
Մարթուճիլար, Զորլըլը խան Թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Co.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական եւ չքնաղ աստղ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա (1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 եւ 343 կրկին
(2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։

Կալաթա (1. Սինկէր խան Թիւնէլի առեւ
(2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։

Պոլիս (1. Սուլթան Համամ Թիւ 2
(2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։

Սկիւտար Չարշը պոյը, Թիւ 120։

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզօղլուի տունը։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ընդմէջ Հըլի Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Գօգօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէբօ	3807	Գոնկօ	2906	Գրօտօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորտօ	895	Հիրօ	775	Մարգէլլօ	3709	Տիրիօ	1735
Արիոսգօ	2271	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սրէբօ	1200
Պորտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3603	Մոնդէվիտէօ	1755	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրագօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իտակօ	2354	Նէրօ	1083	Թորիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտալիօ	8545	Օհիօ	4100	Թոլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտորատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թորքինօ	487
Գայիբսօ	1837	Էրաթօ	1841	Քիէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասօ	1914
Գաթօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիբակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչէսքօ	4552	Լէբանթօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կոլիէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1205
Գոլոմպօ	4235	Կոնտօ	1243	Լորէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են,
Սամֆօ շոգենաւը, նաւապետ Հօ[illegible]։
Հօրաթիօ շոգենաւը, նաւապետ Բրօֆթ։
Ը դհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին,
Մորոլլօ շոգենաւը, նաւապետ Պօքսհօլ։

Դիմել առ գործակալ Ճ. ՀԻԼԷ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թ. 23—24 [illegible] 277

COMP. RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Յուլիս

Գշ. 7/20 Սեվաստաբոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։ Տարտանէլ, Այնորոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարապուլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բորդ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Եշ. 9/22 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Շբ. 11/24 Մէթելին, Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամ. 10ին միջօրէէն առաջ։ Օտեսա ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Կիր. 12/25 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Պաթում ժամը 8ին միջօրէէն առաջ։ Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջօրէի,

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒԹԻԷՆ ԵՒ ՀԱՅՔԻԵԱՆ
Ն. ՔՈՒՔԸ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆՔ
Հոկտ. 26ին Միքէկրեյի. Պաթումէն,
» 23ին Լիւձ, Անվերսէն,
» 25ին Պրապան, Անվերսէն,

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Հոկտ. 27ին Միքէկրեյի, ուղ. Մարսիլիա
» Լիւձ կալուց Իպրայիլ.
» Պրապան Մարիէ բոլ.
[illegible] 245 [illegible]
75 [illegible]
[illegible] 516 Թ. ՌԸՄՈՒՆ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
Որ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէրնիա	13900	Պիլվանիա	5536
Սաքսոնիա	13900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3228
Քամբանիա	12950	Բավիա	2045
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիպիրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Ավրանիա	7269	Ծէրպօսէրկ	16 1

Սիբրիա շոգենաւը, նաւապետ Բէր սու Լիվրոլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 24ին ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ ԺՕԼԻ & ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
[illegible] խան, Թիւ 6, 7, 8 Գալաթիա [illegible] 251

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի (174)

ՖՈՐԹՈՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԿՕԲԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԱՆՄԵՌՈՒԿՆԵՐՈՒ ՓՈՒՆՋԸ

Զ

Մաքսիմ բնաւ չփորձեց չափաւորել դռնապանին եռանդը եւ յօժարակամ հետեւեցաւ անոր։

Զէր յուսար որ Պորիսոֆի կառքի ճամբան պիտի գտնէ։ Նոյնպէս հոգը չէր որ չպիտի կարենային բռնել Պորիսոֆը, ուրվհետեւ գիտէր անոր բնակարանը։

Բայց շատ կը փափագէր հասկնալ թէ ի՛նչ եղած էին Ռօպէր տը Բարնոէլ, տիկին Սէրժան եւ կոմսուհիին զինակրութեան ուսուցիչը։

Անոնք խոյս տուած չէին, այլ տան մէջ կը գտնուէին հաւանաբար։ Ու Մաքսիմ կը յուսար թէ դռնապանին վարձակալները պիտի օգնէին իրեն՝ զանոնք երեւան հանելու։

Այն պահուն երբ Մաքսիմ դուռնէն դուրս կը դնէր ոտքը, պատշգամին վրայ ձգած վիքթորիան կը հասնէր արագօրէն։

Հաւատարիմ դռնապանը, Օկիւսթ, հրազէնի հարուածին վրայ, Մաքսիմի օգնութեան կը հասնէր։

—Կեցի՛ր, գոչեց Մաքսիմ, ու Օկիւսթ կեցուց կառքը։

—Կեցցէ՛ս, ըսաւ Պիտար. կառքին մէջ կը նստինք ու աւազակները կը հալածենք։

—Եթէ աւազակները արշաւասոյր ընթացող սա կառքին մէջ կը գտնուին, աւելորդ է մարալս վռզնել, պատասխանեց Օկիւսթ։ Իրաւ է որ իմ ձիս լաւ ճամբայ կ'առնէ, բայց չի կրնար հասնիլ զոյգը առաջ հոգար Ֆրանքնոյ ձիերու եռեւէն։ Մօտէն տեսայ զանոնք, երբ կը դառնային փողոց մտնելու համար. գրեթէ կը դնեմ որ այդ ձիերը ժամը հինգ մղոն ճամբայ կ'առնեն։

—Իրաւունք ունիք. անօգուտ է այդ կառքը հետապնդել, ըսաւ Մաքսիմ։ Հոս լաւագոյն բաներ ունինք ընելու։

—Ահ, քաղաքացի, կռիւ պատահեցա՞ւ միթէ։ Հրազէնի հարուած մը լսեցի։ Դո՞ւք պարպեցիք հրազէնը։

—Ո՛չ. ես չէի... մարդ չսպաննուեցաւ։ Կարծեմ թէ օդին մէջ պարպեցին։

Մաքսիմ ետին դարձաւ եւ դէմ առ դէմ եկաւ խոշոր մարդու մը. ծերուկ մըն էր, մետաքսէ թաշկինակ մը փաթթած գլուխը, սեննկազգեստով մը ծածկուած եւ հեծելազօրքի բէվոլվէրով մը զինուած։

Պ. Բրիւտոմի նկարագրած դասական ժողովրդային տիպարը կը ներկայացնէր անիկա։

—Ներեցէք, պարոն, կը կարծէի թէ աղմուկ հանել կ'ուզէիք պորզալէս, պատասխանեց Մաքսիմ։

—Ո՛չ, պարոն, աւազակապետին նշան կ'առնէի. վստահ եմ որ վիրաւորուած է ան։ Եթէ փամփուշտներ ունենայի, անոնց ամէնքն ալ կը սպաննէի։ Դժբախտաբար՝ մէկ փամփուշտ կար հրազէնիս մէջ։

—Բարեբախտաբար, հայր Բինքորնէ, ըսաւ երիտասարդ մը որ տունէն դուրս կ'ելլէր։ Եթէ միւս հարուածներն ալ քաշէիք, դժբախտութիւններու պատճառ պիտի ըլլայիք։ Ես պատուհանին առջեւ էի, բարեկամիս՝ Կոլոբարտէնի հետ, ճիշդ ձեր վրայի յարկը. քթիս տակէն անցաւ ձեր արձակած գնդակը։

—Պարոն Ֆալօ արդէն ձեզի ըսած եմ թէ ինծի չի վայլեր կատակ ընել ձեզի հետ, պատասխանեց չորութեամբ սենեկազգեստ հագած մարդը։

—Պատուոյ խօսք կուտամ որ լրջօրէն կը խօսիմ։ Կոլոբարտէնի հարցուցէք։

—Այո, տան դռնապանին գլխուն վրայ կ'երդնում որ ճիշդ է, ըսաւ այն պաշտօնեան, որ Կոլոբարտէն անհեթեթ անունը կը կրէր։ Աւասիկ օրիորդ Սէն-Կրէ. թո՛ղ ան ալ վկայէ թէ գնդակին սուլումը իմացած է։

Օրիորդ Սէն-Կրէ, հասուն տարիքով, տխեղծ դէմքով ու խաղաւարտներով ծածկուած դէմքով կին մըն էր. անտարաչոյս երկրորդ յարկը բնակող հասատուկինն էր անիկա։

Բոլոր վարձակալները իրարու ետեւէ կը հասնէին դէպքին վայրը։

Բայց հրաւիրեալներէն ոչ մէկուն հետաքրքրութիւնը չէր սպառել, ու այդ ընդարձակ եւ զառածակ սրահին մէջ, խառնաշփոթ կը տիրէր։

Կարծես թէ չէնքը լքուած էր։

—Տեսէք, ընթրելու վրայ էին, գոչեց Ֆալօ։

—Ընթրելու, ինչո՞վ, յարեց Կոլոբարտէն։ Յախճապակիէ ու բիւրեղէ շատ մը սպասներ կան սեղանին վրայ, բայց գինիի չի՛ք բնաւ... Ջուր միայն կայ շիշերուն մէջ։ Սեղանին սպասները ձեւի համար միայն դրուած են։ Եթէ լրջօրէն ընթրելու մտադիր ըլլային, թայլի հոտ պիտի ըլլար։

—Ինչ որ ամէնէն աւելի զիս կը զարմացնէ, սա է թէ ամենափոքր աղմուկ մը չկայ տան մէջ։ Սակայն քանի մը ծառայ կային հոն. տեսայ անոնց ներս մտնելը։

—Կարծես թէ անտառին մէջ ճնացող գեղուհիին դղեակն է ասիկա, մրմնջեց Ֆալօ։

—Դա՛հ, ամէնքն ալ կծիկը թռած չեն. եթէ լաւ մը փնտռենք։ պիտի կրնանք երեւան հանել զանոնք, պատասխանեց Կոլոբարտէն։

—Փնտռե՛նք, ըսաւ Մաքսիմ։ Նախ հասկնանք թէ ո՛ւր կ'առաջնորդէ սա դուռը... տեսէք, դուրսէն գոցուած է...

—Միւսն ալ գոցուած է, ըսաւ Կոլոբարտէն, Մաքսիմի պէս փորձելով բանալ զայն։ Կ'երեւայ թէ դիւկը կը գտնուի բակին վրայ նայող սենեակներուն մէջ։ Ի՜նչ փոյթ։ Պէտք է ընել այդ բանը, եթէ երբեք հարկ ըլլայ նոյն իսկ տունը կրակի տալ։

—Նախ սկսինք կոչել, յարեց Ֆալօ, տան տախտակներուն զարնելով։ Օ՛հէ, մարդ չկա՞յ այս խառնատան մէջ։

Մաքսիմ չկրցաւ իր խնդութը զսպել, թէեւ բնաւ փափագ չէր զգար։ Այդ երկու քով քովի զուարթութիւնը կը հրճուեցնէր զինքը, ինչպէս կատակերգակ դերասանին խեղկատակութիւնները կը զուարճացնեն մասը տառմի մը պատճառած յուզումէն այլայլած հանդիսականները։

Երիտասարդ Ֆալոյի արձակած բացագանչութեան պատասխանող չեղաւ, բայց փողոցէն եկող աղմուկ մը տունը խուզարկողներուն ուշադրութիւնը գրաւեց։

Անինքը մէկէն պատուհան վազեցին եւ տեսան որ վարձակալները ու դռնապանը երկու ոստիկաններու հետ կը խօսակցէին։

Հանրային անդորրութեան այդ պահապանները վազած եկած էին հրազէնի պայթումը լսելով եւ տեղեկութիւն կը հարցնէին անոր պատճառներուն վրայ։

Դռնապանը փորձած էր բացատրութիւն տալ, բայց Բինքորնէ առաջ անցնելով ինք ուզած էր խօսիլ։

Մաքսիմ հասկցաւ թէ իր միջամտութեան ատենը հասած էր. ուստի երկու պաշտօնեաները հրաւիրեց վար իջնել այն ճամբէն՝ ուրկէ ներս մտած էին։

Մէկ քանի վայրկեանէն, խումբին միացան, ու Մաքսիմ լրացուց այն չփոթ խօսքերը որոնք կը փոխանակուէին տան վարձակալներուն եւ ոստիկաններուն միջեւ։

Մաքսիմ հակիրճ կերպով պատմեց եղելութիւնը, աւելորդ է ըսել, առանց յայտնելու Ռօպէր տը Բարնոէլի ու Պորիսոֆ գնդապետին անունները. այնպէս մը պատմեց որ ոստիկանները սերի մը հոտ առնեն ու բնակարանը խուզարկելու ելլեն։

Ներքին ու արտաքին բոլոր դուռները գոց ըլլալով՝ ոստիկանութեան քոմիսէրը միայն իրաւունք ունէր զանոնք բանալ տալու, ուստի պահակներէն մէկը գնաց քոմիսէրը փնտռել։

(Շարունակելի)